

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 141

SIBIU

15 februarie—
1 martie

Nr. 7—10

1993

Rugăciunea, ființa și importanța ei morală

Religiunea este un fenomen sufletesc comun tuturor popoarelor. Istoria religiunilor nu cunoaște nici un popor lipsit de religie. Pe cât de imposibil este să găsești o religie fără ideea de divinitate și fără ideea de nemurire, tot pe atât de imposibil este să găsești viață religioasă fără viață de rugăciune. Când rugăciunea este un act al religiei, ne-o dovedește psalmistul prin cuvinte: „Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tâmia înaintea ta; ridicarea minilor mele, ca jertfa de seară” (Psalm 141, 2). Obiectul propriu al religiei este adorarea care i se cuvine lui Dumnezeu. Actele de cult prin care se exprimă închinarea și respectul deosebit față de Dumnezeu aparțin religiei.

Potrivit învățăturii mărturisite de sfinții părinți ai Bisericii, în practicile religioase ale evlaviei creștine, după sfințele taine care sînt mijloace ale harului divin, rugăciunea este mijlocul cel mai sigur spre a obține ajutorul lui Dumnezeu. Prin rugăciune, sub aspectele ei multiple, sufletul se înalță spre Dumnezeu, intră în legătură intimă cu El și îi exprimă simțăminte sale de iubire și recunoștință sau îi comunică lipsurile, nevoile și stările proprii demne de plin. Prin rugăciune, credinciosul exprimă deosebitul respect față de Dumnezeu, i se supune Lui și își mărturisește credința în Dumnezeu, recunoscîndu-L ca pe dătătorul de tot binele, „de la care vine toată darea cea bună și tot darul cel desăvîrșit”.

Sunt cazuri în care rugăciunea să fie lipsită întru totul de aceste calități, deci să nu fie o rugăciune adevărată și să urmare să nu fie un act al religiei. Este cazul omului care, în timp ce cere vreun lucru, nu urmărește altceva decît interesul său propriu. Nu cugetă în sinea lui să se supună lui Dumnezeu, să i se închine Lui, nici să-i recunoască atotputernicia Lui și dependența de El, în care de fapt se găsește. Este preocupat de unica dorință de a obține binele solicitat sau să scape de răul de care se teme.

Rugăciunea este expresiunea continuă nelipsită a vieții religioase, chiar ca pulsația acesteia. În același timp, rugăciunea este potolirea sufletului omnesc după împreunarea cu vesnicul său creator, prin eliberarea din legăturile ființului și ridicarea la infinit. În religie, creștină, acest rol al rugăciunii este în mod incomparabil mai clar vădit, decît în celelalte religii.² Omului religios, rugăciunea îi este alfa și omega a toată evlavie, cea mai necesară manifestare a vieții, izvorul tuturor bucuriilor spirituale și al puterii morale. Dacă aceasta este proprie tuturor religiunilor, cu atât mai mult este proprie religiei creștine.

Cine nu se roagă și nici nu-l cheamă pe Dumnezeu în ajutor la necazul său, acela nu-l consideră ca Dumnezeu, nu-l exprimă adorarea; deci nu-l dă cinstirea ce i se cuvine. Pe bună dreptate s-a spus, că nu ești creștin dacă nu te rogi.³

(continuare în pag. 2)

Prof. Petru Dumitrescu

1 Ermoni V., Jésus et la prière dans l'Evangile, III-e ed., Paris, 1908, p. 5.
2 Christ P., Die Lehre vom Gebet nach dem Neuen Testament, Leiden, 1886, p. 1.
3 Heiler F., Das Gebet, München, 1923, p. VII.

Părintele arhim. Bartolomeu Anania — noul Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului

Joi, 21 ianuarie 1993, s-a petrecut un eveniment bisericesc apreciat pe bună dreptate ca fiind de o excepțională însemnătate: a fost completat scaunul de arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, prin alegerea de către Colegiul electoral bisericesc a părintelui arhim. Bartolomeu Anania — personalitate cu merite recunoscute pe planul vieții noastre bisericești și culturale.

Convingerea care predomină, de la aflarea acestor vești, este aceea că în persoana noului ales se află întruchipat omul pe care Dumnezeu l-a rânduit și l-a păstrat pînă acum, pentru a împlini prin el un rost înalt în viața românilor ortodocși din inima Transilvaniei.

Este vrednic de prețuire gestul de înaltă responsabilitate pe care l-a făcut, în deplină libertate de conștiință, marea majoritate a membrilor Colegiului electoral, acordînd votul aceluia decît care altui mai potrivit nu putea fi spre a împlini o astfel de importantă slujire.

În derularea procesului de alegere s-a procedat mai întîi prin oficierea, în catedrala patriarhală, la ora 9, a Te-Deum-ului după care, la ora 10, în sala de ședințe a Sf. Sinod, Prea Fericitul Teoctist, Patriarhul României, a deschis lucrările Colegiului electoral bisericesc, arătînd scopul pentru care acest for a fost convocat.

(continuare în pag. 2)

Pr. prof. Dumitru Abrudan

Date biobibliografice ale noului Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului

Părintele Bartolomeu Anania s-a născut la 13 martie 1921 în comuna Glăvile, județul Vilcea. A urmat școala primară în satul natal, după care s-a înscris la Seminarul Central din București, devenind absolvent în 1941. La începutul anului 1942 a îmbrăcat cinul monahal și a fost hirotonit ierodiarcon pentru mănăstirea Antim din București. Paralel cu seminarul a absolvit și cursurile liceului „Mihai Viteazul”, trecînd examenul de bacalaureat în 1943.

Între 1941—1948 a făcut studii complete de teologie (incununate cu licența) la București, Cluj și Sibiu, și incomplete de medicină umană (a ajuns în anul III) și muzică instrumentală la Sibiu și Cluj.

În iunie 1946, fiind student la Cluj, conduce greva studențească, iar ca o consecință, în perioada anilor 1958—1964 a cunoscut închisorile comuniste.

Între 1948—1958 ocupă diferite funcții în Patriarhia Română: îndetent, inspector pentru învățămîntul teologic, asistent universitar, bibliotecar-sef, iar în perioada 1965—1976 a lucrat în cadrul Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române din America și Canada, fiind director al cancelariei episcopale, redactor al revistei și al almanahului „Credința”, director al Departamentului Publicațiilor și reprezentant pentru relațiile inter-bisericești. A fost și membru în două comisii ale Conferinței Permanente a

Ce ne cere Clujul?*

În ziua de 3 noiembrie 1992, după o scurtă suferință a trecut la Domnul, în zori, venerabilul arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, vlădica Teofil Herineanu, în pragul vârstei de 83 de ani, dintre care peste 60 de ani au fost închinată Bisericii lui Hristos, ca preot și arhieru.

L-am petrecut, la 6 noiembrie 1992, cu ales sobor de arhierii, preoți și diaconi în frunte cu înflistătorul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, și l-am așezat pînă la obșteasca înviere sub altarul impunătoarei catedrale arhiepiscopale a Clujului, altar pe care l-a iubit și l-a slujit cu atîtă dăruire.

Vlăstar al unei familii de țărani evlavioși, vlădica Teofil s-a născut la 11 noiembrie 1909 în localitatea Arcalia din jud. Bistrița Năsăud. A urmat studiile secundare la liceul de băieți „Gheorghe Barițiu” din Cluj, unde-și va lua și bacalaureatul în anul 1928.

Minat de o voință launtrică de a se dăru slujirii lui Dumnezeu și semenilor, își îndreaptă pașii spre Academia teologică română unită din Gherla, ale cărei cursuri le va termina în chip strălucit în anul 1932. A urmat un an și Cursuri de Teologie la Paris.

Hirotonit ca preot celib, în același an este numit preot în comuna Panticeu, în preajma Gherlei, unde a ostenit cu timp și fără timp pînă în anul 1948.

Aici, în mijlocul păstoririi, l-a aflat actul Reintririi bisericești a românilor ardeleni din octombrie

(continuare în pag. 4-a)

Dr. ANTONIE PLAMĂDEALĂ

Mitropolitul Ardealului,

Crișanei și Maramureșului

* Cuvîntare în fața Colegiului electoral bisericesc, în ziua de 21 ianuarie 1993, înainte de alegerea noului arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului.

Episcopilor Ortodocși din cele două Americi (Comisia Eumenică și Comisia de Studii și Proiecte). Este membru fondator al Sălii românești din Universitatea Wayne, Detroit.

În 1967 a fost hirotonit ieromonah, acordîndu-i-se apoi, din partea Sf. Sinod, rangul de arhimandrit.

A făcut parte din mai multe delegații ale Bisericii Ortodoxe Române peste hotare și a conferențiat în multe centre religioase și universitare din țară și străinătate.

Din 1976 pînă în 1982 a fost director al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

A publicat mai multe studii, articole și eseuri, în domeniul Teologiei, dintre care amintim, cu titlu ilustrativ:

— Biblia lui Șerban — monument de limbă teologică și literatură românească, în „B.O.R.”, nr. 11—12/1988.

— Prezențe ortodoxe în Teologia occidentală, în „Glasul Bisericii”, nr. 1—2/1958.

— Viața religioasă în comunitățile ortodoxe române de peste hotare, în „B.O.R.”, nr. 6/1968.

(continuare în pag. 4-a)

Pr. prof. Dumitru Abrudan

GRAMATĂ

† ANTONIE

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOPI AL SIBIULUI ȘI MITROPOLIT AL ARDEALULUI, CRIȘANEI ȘI MARAMUREȘULUI

Prea iubitului cler și tuturor drept-credincioșilor creștini din de Dumnezeu păzita Arhiepiscopie a Vadului, Feleacului și Clujului și tuturor ascultătorilor și cititorilor acestei Gramate mitropolitane, har și pace de la Dumnezeu, Părinte nostru cel din ceruri, iar de la noi arhierescă binecuvîntare.

Se cuvine să facem cunoscut tuturor că Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a așezat în Sfînta Sa Biserică scaune și vrednicii mici și mari, și prin trimiterea din ceruri, în chipul limbilor ca de foc, a Prea Sfințului și de viață făcătorului Duh peste Sfinții Săi Ucenici și Apostoli, i-a întîrit pe aceștia întru propovăduirea cuvîntului Evangheliei Sale, iar prin punerea minilor, într-o neinteruptă înlînțuire a Sfinților Apostoli pînă astăzi, pe toți slujitorii Bisericii îi face vrednici de a fi porțișii darurilor Sale de multe feluri.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist în vrednicia sa de înflistător al Bisericii Ortodoxe Române, cunoscînd că a rămas vacant scaunul de Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, îndrumat de îndatorirea pe care o are de a nu lăsa această Arhiepiscopie lipsită de canonicosul ei cîrmuitor, pe temeiul articolului 30, lit. g și 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, a convocat, cu adresa Cancelariei Sfințului Sinod nr. 7790, Colegiul Electoral Bisericesc pentru alegerea noului Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, în ziua de 21 ianuarie 1993, orele 10, în Sala Sinodală a Palatului patriarhal din București.

Acest Colegiu, prezidat, după rînduiala canonică, de către Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului, după săvîrșirea slujbei religioase în Catedrala Sfinței Patriarhii, a ales în scaunul vacant pe Prea Cuviosul Arhimandrit Bartolomeu Anania, care s-a arătat vrednic de această chemare prin statornicia sa întru dreapta credință, prin lucrarea sa rodnică și fără de preget în slujba Bisericii Ortodoxe Române, dînd în îndeplinirea tuturor însărcinărilor la care a fost chemat dovezi de neclintită ascultare față de rînduiele bisericești.

Sfințul Sinod potrivit dispozițiilor art. 10, 130 și 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, făcînd examinarea și cercetarea canonică a alegerii noului Arhiepiscop de către Colegiul Electoral bisericesc, în ședința sa de lucru din 22 ianuarie 1993, a constatat că alegerea Prea Cuviosului Arhimandrit Bartolomeu Anania în scaunul vacant de

(continuare în pag. 4-a)

† ANTONIE

Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului,

Crișanei și Maramureșului

„PĂSTORUL CEL BUN”*

Ați ascultat tradiționala Gramată de instalare și ați asistat la înmînarea cîrjei pastorale noului Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, I.P.S. Bartolomeu, astăzi promovat la rangul de arhieru prin hirotonire canonică, după îndeplinirea tuturor rînduielelor bisericești privitoare la alegerea de ierarh.

Această Gramată, adică acest înscris, împreună cu cîrja pastorală, încredințează I.P.S. Sale păstoria credincioșilor din de Dumnezeu păzita Arhiepiscopie a Vadului, Feleacului și Clujului. Potrivit organizării tradiționale, istorice și canonică a Bisericii Ortodoxe Române, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului face parte din Mitropolia Ardealului, Crișanei și Maramureșului, toți ierarhii din această Mitropolie alcătuind Sinodul mitropolitan, fiind în același timp membri ai Sfințului Sinod al întregii Bisericii autocefale Ortodoxe Române.

Ne bucurăm mult că la ceremonia noastră de la Cluj a binevoit să participe însuși Capul Bisericii noastre, P.F. Patriarh Teoctist, căruia să-mi dati voie să-i mulțumesc în chip deosebit. Și nu numai atât. Să-i fac în numele nostru al tuturor, urări de sănătate, de viață și păstorie îndelungată, cu prilejul sărbătoririi azi a zilei de naștere a Prea Fericitului Sale. Întru mulți ani Stăpîne, după tradiționala formulă ortodoxă și după inima noastră, care cu căldură vă felicită și vă încredințează de toată dragostea frățească și fiască. Mulțumesc și tuturor celorlalți înalți ierarhi pentru prezență, ca și tuturor invitaților.

Dar Gramata pe care ați auzit-o mai are o menire, anume aceea de a-i vesti și pe preoții și credincioșii Arhiepiscopiei că, de azi înainte, au din nou un păstor du-

hovnicesc, de ale cărui povețe trebuie să asculte, și căruia pot și trebuie să i se adreseze, pentru lămurirea și rezolvarea problemelor lor spirituale.

Toate aceste relații dintre păstor și păstoriți sînt din vechime statornice și în sfințele canoane, regulamente și statute bisericești bine rînduite, așa încît nu mai există loc pentru dibuiri, răstălmăcirii sau încălcări care ar putea rămîne neșancionate, fără ca întreg trupul Bisericii să nu sufere. Căci o rană deschisă, oriunde ar fi ea, doare întreaga ființă a omului și ea trebuie repede vindecată.

Înalt Prea Sfințite Arhiepiscop Bartolomeu,

Am fost bucuros să vă înmînez Gramata de Instalare și cîrja păstoriească, însoțită de cuvintele care vă dau, de azi înainte, putere canonică, duhovnicească, să vă îngrijiti de toate problemele sufletesti și bisericești ale păstoriților ce vi s-au încredințat, și să-i povățuiți pe calea mîntuirii.

În astfel de momente se face și puțină istorie. Se pomenesc înaintașii și, prin vrednicie și împlinirile lor, ei se oferă drept model urmașului de azi. Nu voi face acest lucru prea pe larg, pentru că ei toți, de la Ilarion al Vadului, pînă la de curînd adormitul octogenar Teofil Herineanu, au fost readuși în memoria noastră și cu prilejul slujbei de în-

(continuare în pag. 4-a)

Dr. ANTONIE PLAMĂDEALĂ

Arhiepiscop al Sibiului

și Mitropolit al Ardealului,

Crișanei și Maramureșului

Protocolul cere ca, într-o asemenea împrejurare, noul ales, hirotonit și instalat să rostească o cuvîntare, pe care și-a pregătit-o dinainte. Mă gîndeam să fac și eu același lucru, și l-am și făcut, dar am cerut de la Dumnezeu îngăduință să vă vorbesc față către față, ca să ne privim în ochi și, în măsura în care ochiul este oglinda sufletului, să ne privim în suflete. Și pentru că acum este începutul cel bun, iată ce va trebui să facem totdeauna de acum înainte: să ne privim adînc în suflete.

Astăzi se statornicește între noi o relație: aceea dintre păstor și turmă, iar noi, Biserica Ortodoxă spunem că este o turmă cuvîntătoare, ceea ce înseamnă că cel puțin în anumite arii, care privesc viața ei directă, credința și felul ei de a se manifesta, turma are și ea ceva de spus, iar noi, păstoriții trebuie să fim cu ochii și urechile țîntă la ea. Să nu uităm că noi românii, mai mult ca alte popoare, avem în folclorul nostru oareca nestemată baladă, care se cheamă „Miorita” și în care oia năzdrăvană dialoghează cu păstorul, un păstor al cărui destin nu-i este indiferent.

Este apoi duhul din care marea Andrei Șaguna s-a inspirat cînd a alcătuit Statutul, după care Biserica noastră se călăuzește și astăzi și care prevede participarea directă a mirenilor la viața bisericească. Astfel, în Colegiul electoral bisericesc, spre exemplu, care alege pe episcopi, mitropoliți și patriarh, două treimi sînt mireni și o treime clerici. Acest Statut a fost aplicat și la alegerea mea.

De aceea spuneam că va trebui să comunicăm pentru ca din această comunicare să iasă adevărată comuniune, în sensul ca turma să-și recunoască păstorul, prin glasul lui, iar păstorul să-și

recunoască turma și prin glasul ei.

Așadar, săvîrșitu-s-a! Și dacă s-a săvîrșit totul, cuvine-se ca în acest ceas să-mi aduc aminte mai întîi de Atotputernicul și Milostivul Dumnezeu, care, în marea Sa bunătate, a trecut cu vederea nedepunătatea vredniciei mele și prin Biserica Hristosului Său m-a chemat la plînătatea slujirii.

Cuvine-se ca în ceasul acesta să-mi aduc aminte cu pioșenie de părinții mei după trup, de Vasile Anania, născut în părțile Sibiului, ai cărui strămoși m-au chemat și ei aici, de acolo, din pămîntul, din singele și din ceauca mea, Ana, fiica preotului Ioan Mărgăriteșcu de la Măăștii Vilcii, aceea care, de mic, ridicîndu-mă în brațe, m-a închinat pe la icoane și care pentru întîia oară mi-a ridicat la frunte cele trei degete, cu care mai apoi aveam să țîn condeiul.

Cuvine-se ca în ceasul acesta să-mi aduc aminte de părinții mei duhovnicești de prin mănăstirile și așezămintele religioase prin care am trecut, cei ce nu odată m-au ridicat din potnici și mi-au priment sufletul chiar și atunci cînd acesta nu era în stare de lacrimi.

Cuvine-se ca în ceasul acesta să-mi aduc aminte de dascălilor mei cărturari din școlile prin care am trecut, dintre care să amintesc de Universitatea din Cluj, unde am

(continuare în pag. 4-a)

† BARTOLOMEU ANANIA

Arhiepiscop al Arhiepiscopiei

Vadului, Feleacului și Clujului

* Cuvîntare rostită Duminică, 7 februarie 1993, în catedrala ortodoxă din Cluj-Napoca, cu ocazia hirotonirii și instalării ca Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

A fi teolog

Din Sfînta Scriptură și din Tradiția sfință a Bisericii cîntăm trei personalități cărora li s-a adăugat la nume supranumele de teolog. Este vorba, mai întîi, despre Sfințul Apostol și Evanghelist Ioan, unul dintre cei 12 Apostoli ai Domnului. Al doilea este Sfințul Grigorie de Nazianz, Grigorie Teologul, numit astfel pentru cuvîntările sale, despre Sfînta Treime, prin care a biruit pe erecții timpului său, adunînd pe credincioșii ortodocși în mica capelă numită de el Învierea (Anastasis). În perioada postpatriștică acest supranume a fost dat Sfințului Simeon, numit Noul Teolog, pentru frumusețea cunoscutor sale imne. Este considerat primul care a cunoscut lumina divină, premergător al doctrinei isihaste.

Nu este oare o nedreptate pentru ceilalți sfinți Apostoli și Părinți ai Bisericii acest privilegiu de a-i numi numai pe aceștia cu numele de teolog? Cercetînd mai de aproape viața și opera acestora, vom constata că toți trei au ceva în comun care li îndreptătește să poarte acest supranume, pe lîngă particularitățile specifice fiecăruia. În același timp vom putea constata că și ceilalți Sfinți Apostoli, Sfinții Părinți și nenumărații fii ai Bisericii, ierarhi, clerici, monahi și umili creștini se pot încredința să poarte acest nume dacă se străduiesc, cu ajutorul harului Duhului Sfinț, să realizeze acea apropiere de Dumnezeu pe care toți sfinții au realizat-o, prin rugăciune, împărtășire cu Sfințele Taine și viață curată.

A fi teolog înseamnă, mai întîi, a vorbi despre Dumnezeu, dar mai înseamnă și a vorbi cu Dumnezeu. Dacă a vorbi despre Dumnezeu presupune o cunoaștere mai înaltă a însușirilor și tainelor Lui, a le medita și a le propune altora spre mîntuirea lor, a vorbi cu Dumnezeu înseamnă o anumită în-

timitate cu Dumnezeu în iubire, prin rugăciune, asemănătoare cu aceea a copiilor cu părinții lor. Dacă în primul înțeles, a fi teolog este privilegiul unui număr mai mic dintre creștini, în al doilea înțeles calitatea de teolog este la îndemina fiecărui credincios iubitor de Dumnezeu. Observăm că la toți cei trei teologi amintii, înălțimea vorbirii despre Dumnezeu este unită cu simțirea și trăirea personală a vieții religioase. O anumită cunoaștere despre Dumnezeu o au și demonii, dar lor le ipsește în întregime și dragostea de Dumnezeu și smerita cutegere.

Sfințul Apostol și Evanghelist Ioan, în protogul Evangheliei sale, s-a înălțat cu mintea, ca un vultur (de unde și simbolul de vultur ce i s-a dat) pînă la cea mai înaltă cunoaștere a Tainei lui Dumnezeu Cel în Treime. Dar tot el este cel care, din smerenie, nici nu se numește pe sine cu numele, ci numai cu „ucenicul pe care-l iubea Iisus”. La Cina cea de Taină, el singur și-a aplecat capul pe pieptul lui Iisus; pe acel piept zbuciumat, pentru ca de aici să asculte bătaie inimii Lui și tragedia care se pregătea pentru Mîntuitorul și tot de aici să deslușească cele ce vor urma după toate aceste zbuciumări. El a simțit și a spus, în prima sa epistolă, că Dumnezeu este lumină, iar în a doua epistolă a sa a spus că Dumnezeu este iubire. Aceasta este taina Teologiei. Pe urmele lui, Sfințul Grigorie Teologul, mai ales în cele Cinci cuvîntări despre Dumnezeu, s-a înălțat pe cele mai înalte culmi ale cunoașterii Sfîntei Treimi, cu cîte este cu putință firii omenești, dar și în viața lui a fost ca un rug arzător de iubire și luminător al dreptei credințe, împotriva erecților vremii sale. Sfințul Smeon Noul Teolog a îmbinat în chip fericit cunoașterea lui Dumnezeu — Lu-

(continuare în pag. 4-a)

Pr. prof. Dr. Gheorghe Lițu

Părintele arhim. Bartolomeu Anania...

(urmăre din pag. 1)

În continuare, lucrările au fost conduse, potrivit rânduierii canonice, de către I.P.S. Antonie, mitropolitul Ardealului, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului fiind sufragana a Mitropoliei Ardealului. I.P.S. Sa, într-o cuvîntare adevărată momentului, a conturat chipul celui care s-ar cuveni să fie, prin vrea lui Dumnezeu și sufragiu oamenilor, noul arhiepiscop ortodox al Clujului (Cuvîntarea I.P.S. Sale se publică în prezentul număr al „T.R.”).

Trecîndu-se la vot, s-a constatat că din totalul de 119 voturi exprimate, 80 au revenit părințului arhim. Bartolomeu Anania, care a fost astfel declarat ales arhiepiscop al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În după-amiaza aceleiași zile, Sf. Sinod a procedat la validarea alegerii.

În cuvîntarea rostită cu acel prilej, părintele arhim. Bartolomeu Anania a motivat absența sa din cursul dimineții, cînd ar fi trebuit să i se facă vestire alegerii, prin faptul că de mai multă vreme s-a decis să se mențină cît mai departe de treapta ierarhiei superioare bisericești, motivînd această rezervă personală nu numai pentru că a socotit că este angajat în alte treburi, fie în literatură, fie în administrație, dar și pentru că, în fondul intim al sufletului său, nu s-a socotit îndeajuns de vrednic pentru o asemenea treaptă. Văzînd însă stăruința oamenilor, între care și a întîistătorului Bisericii noastre și a altor membri ai Sf. Sinod, și înțelegînd din aceasta semnul voinței lui Dumnezeu, s-a lăsat intru totul în seama Providenței și a tainicei lucrări a Duhului Sfînt, iar hotărîrea Colegiului electoral bisericesc a primit-o „ca pe o chemare sub drapel. O chemare căreia bătrînul oștean, chiar în rezervă, nu putea să-i răspundă decît prezent”.

Referindu-se la slujirea arhierescă la care este așteptat, nou-alesul arhiepiscop a spus: „Sîntem îndatorați să lucrăm și să luptăm deopotrivă pentru Biserica și neam. Ar fi prea puțin să spunem că sîntem doar oameni ai Bisericii. Acolo, în inima Ardealului și în hotarele Transilvaniei, trebuie să fim în întregime oameni ai Bisericii și oameni ai neamului, altfel nu ne facem datoria”.

Hirotonirea întru arhieru și instalarea noului arhiepiscop a avut loc Duminică, 7 februarie 1993, în catedrala ortodoxă din Cluj-Napoca.

Au participat: Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Înalț Prea Sfințitul Dr. Daniel Ciobotea, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înalț Prea Sfințitul Dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, Prea Sfințitul Gherasim Cristea al Rîmnicului, Prea Sfințitul Calinic Argatu al Argeșului, Prea Sfințitul Ioan Mihăilă al Oradei, Prea Sfințitul Timotei Seviuc al Aradului, Prea Sfințitul Dr. Teofan Sinaut, episcop-vicar patriarhal, Prea Sfințitul Irineu Bistrițeanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Prea Sfințitul Gherasim Putneanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei, Prea Sfințitul Emilian Arădeanul, arhieru-vicar al Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmașului.

Au fost prezenți de asemenea șefi ai altor culte din Cluj-Napoca, reprezentanți ai Președinției României, ai Guvernului și Parlamentului, ai autorităților locale, ai Universității „Babeș-Bolyai”, ai învățămîntului teologic, protopopii Arhiepiscopiei Clujului, stăreți și stareți de mănăstiri, preoți și credincioși, oaspeți și alți invitați.

În seara zilei de sîmbătă, 6 februarie, în cadrul vernicii s-a făcut începutul slujbei de iposifere (cercetare a fidelității față de credința ortodoxă a noului arhiepiscop), slujbă ce s-a continuat apoi Duminică dimineața.

La Sf. Liturghie a slujit Prea Fericitul Părinte Teoctist, patriarhul României, înconjurat de soborul tuturor ierarhilor prezenți, de doi arhimandriți, de decanii facultăților de teologie de la București, Sibiu, Cluj-Napoca și Oradea, de starețul Mănăstirii Nicula, un preot al catedralei și mai mulți diaconi.

La momentul rînduit a avut loc hirotonia întru arhieru a Prea Cuviosului arhim. Bartolomeu Anania, după care ierarhii slujitorii s-au retras, lăsînd profia noului arhiepiscop, care a continuat, împreună cu soborul de preoți și diaconi, Sf. Liturghie.

La sfîrșitul Sf. Liturghii s-a dat citire Gramatei mitropolitane de instalare (al căru text se publică în prezentul număr al „T.R.”) și i s-a înmînat noului ierarh, de către I.P.S. mitropolit Antonie, cirja de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, după care l-a condus și l-a așezat în scaunul arhieresc. Tot acum s-a dat citire și decretului de recunoaștere a noului arhiepiscop de către Președinția României. Decretul a fost citit de către dl. V. Opanschi, consilier prezidențial.

Înalț Prea Sfințitul Dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, a rostit apoi o cuvîntare (textul cuvîntării se publică în prezentul număr al „T.R.”). La fel a luat cuvîntul, în numele său personal, al Centrului eparhial, al preoților și credincioșilor, Prea Sfințitul Irineu Bistrițeanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Trasînd contururile personalității noului arhiepiscop, Prea Sfințitul Irineu l-a caracterizat astfel: „Înalț, sobru, ferm, cu ochii vii, grav în sacerdotiu și familiar în societate, stăpînind magistral versul și limba, remarcabil și nou în literatura poeziei” — cum spunea Argeșu —, „ca o efigie de aur scoasă din pămînt oltenesc”, „cest herald al spiritului românesc, în țară și străinătate, a lăsat în urmă-i admirație și simpatie”.

Această admirație, a precizat în continuare P.S. Sa, o îndreptăm și noi spre noul nostru arhiepiscop, al cărui prestigiu intelectual și duhovnicesc se potrivește de minune Clujului, cel mai important centru cultural al Transilvaniei”.

Stăruînd mai îndeaproape asupra personalității noului conducător al eparhiei, Prea Sfințitul Irineu a arătat: „Este iubitor de patrie și popor... iubitor de Biserica..., animat de spiritul înnoitor... preocupat de păstrarea și refacerea unității și armoniei...”

P.S. Sa i-a făcut Înalț Prea Sfințitului Bartolomeu urarea sinceră de bun venit, de sănătate și bogate roade duhovnicești.

A urmat apoi cuvîntul Prea Fericitului Părinte Teoctist, patriarhul României.

Prea Fericea Sa a arătat că, pentru Biserica Ortodoxă Română, Duminică din 7 februarie a fost cu adevărat o zi mare, întrucît s-a completat o vacantă eparhială, dar nu la întîmplare, ci în chipul cel mai potrivit, întrucît în scaunul de arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului a fost rînduit să păstorească o personalitate a Bisericii și a culturii românești cu merite binecunoscute. „Mă bucur — a arătat în continuare Prea Fericea Sa — că au fost prezenți la acest eveniment și reprezentanții celorlalte Biserici din această parte de țară românească,

fapt ce a constituit pentru noi toți un bun prilej de reîmprospătare a relațiilor noastre frățești”. Din păcate — a spus Prea Fericea Sa — bucuria noastră nu este totuși deplină pentru că ne-au văzut încă o dată separați în fața Sfîntului Altar, neputînd să ne împărțim din același sfînt potir. Tristețea este cu atît mai mare cu cît și noi, românii, ne vedem dezbinăți și chiar învrăjbiți, ceea ce ne împiedică să ajungem la adevărata comuniune în dragoste și mărturisirea aceleiași credințe. Sfînta Liturghie la care am participat ne-a adus aminte de responsabilitatea și datoria noastră, a tuturor care sîntem de față și pînă la urmă a tuturor care trăim aici în Transilvania și în întreaga țară, că avem datoria de a căuta în spiritul adevărului să ajungem la unitate. Adevărul ne va face vii și liberi de orice îngrădire omenească.

Ceea ce am săvîrșit astăzi, a spus apoi Prea Fericea Sa, a constituit un act de continuitate și de înnoire totodată. De continuitate, pentru că de la Sfîntii Apostoli și pînă acum nu s-a întrerupt săvîrșirea acestei dumnezeiești Taine a Hirotoniei în Biserica, dar și de înnoire pentru că prin ierarhul pe care l-am ridicat la treapta arhieriei astăzi se va începe aici, la Cluj-Napoca, o etapă nouă de slujire și lucrare pastoral-misionară. Iată deci cum în Biserica se trăiește mereu această stare de înnoire de la Duhul Sfînt. O înnoire în Duh și adevăr.

Referindu-se la faptul că nu este pentru prima dată cînd problema promovării părințului Anania în ierarhia superioară s-a aflat în atenția conducerii Bisericii noastre, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus: „Încă în urmă cu foarte mulți ani (să fie de atunci cam 44 de ani) și s-a făcut celui în cauză o astfel de chemare. Cunosc bine lucrul acesta întrucît ne aflăm amîndoi pe atunci sub ascultarea unui mare patriarh, care a fost Justinian Marina. Dar smerenia, care îl caracterizează pe părintele Anania, l-a menținut departe de această înaltă slujire a arhieriei. Iată însă că avem acum prilejul să ne convingem că „celor smeriți Dumnezeu le dă har”, pentru că pînă în final părintele Anania a trebuit să-și urmeze destinul. Colegiul electoral, sub imboldul Duhului Sfînt, a petcutuit o hotărîre căreia părintele Anania a socotit cu cale să i se supună și astfel l-am instalat azi ca arhiepiscop al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Alături de dumneavoastră toți, a arătat Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, sînt și eu bucuros că am putut instala aici la Cluj, pe un urmaș al lui Dosoftei, dulcele stîntuitor al psalmilor, și al lui Simion Ștefan, mitropolitul cărturar care s-a străduit să făurească o limbă românească înțeleasă de toți. Noul arhiepiscop al Clujului este și el un om înzestrat cu asemenea haruri cum au fost înaintașii poamei”.

Mulțumînd reprezentanților celorlalte culte ca și reprezentanților autorităților de stat prezenți la această sărbătoare a Bisericii ortodoxe, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist i-a asigurat pe toți de aleasa sa prețuire și dragoste, iar noului arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului i-a făcut urarea de îndelungată și rodnică slujire, spre folosul și mîntuirea sufletescă a păstoriților săi.

A vorbit apoi I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu (Cuvîntarea se publică în prezentul număr al T.R.).

Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului a oferit în cinstea evenimentului instalării noului arhiepiscop o agapă frățească la restaurantul „Victoria” din localitate. În acest cadru au continuat rostirile de cuvîntări și din partea altor participanți la eveniment.

Astfel, dl. V. Opanschi, consilier prezidențial, a transmis un mesaj din partea domnului Ion Iliescu, președintele României.

În numele autorităților locale au vorbit: dl. prof. univ. dr. Grigore Zanc, prefectul județului Cluj, dl. prof. Victor Constantin, președintele Consiliului județean Cluj, și dl. Gheorghe Funar, primarul municipiului Cluj-Napoca.

Dl. prof. dr. Gheorghe Vlăduțescu, secretar al Secretariatului pentru Culte, a transmis un mesaj din partea Guvernului României, iar dl. Ionel Roman, secretar al Biroului executiv al Camerei Deputaților, a vorbit în numele Parlamentului României.

Din partea celorlalte culte au vorbit Prea Sfințitul George Guțiu, episcop al Episcopiei greco-catolice Cluj-Napoca și Gherla și lociitor de mitropolit al Blajului, și Eminența Sa dl. dr. Ciba Kálmán, episcop al Episcopiei Reformate Cluj-Napoca.

P.S. Gherasim al Rîmnicului a adus mesajul plaiurilor natale pentru Înalț Prea Sfințitul Bartolomeu. Intellectualitatea Clujului și-a prezentat omagiul față de noul arhiepiscop prin rostul d-lui academician prof. Ștefan Pascu.

A vorbit în continuare dl. prof. dr. Ionel Haiduc, rectorul Universității „Babeș-Bolyai”. Domnia Sa a arătat, între altele, că s-a întîmplat neori ca știința și religia să meargă în direcții deosebite. Dar ele nu sînt totuși incompatibile. Știința e puternică dar nu rezolvă absolut totul. Religiei îi rămîne un spațiu unde operează credința. Oamenii de știință și oamenii religiei au datoria de a găsi căile de înțelegere și cooperare. Educația tineretului este o problemă de mare responsabilitate. Idealul pe care trebuie să-l urmărim este să putem asigura tinerilor șansa de a-și forma în chip cît mai deplin personalitatea. De la noul ierarh al Clujului, Universitatea așteaptă colaborare și sprijin.

Un scurt dar mișcător mesaj a adus la acest prilej străbătoresc și dl. prof. dr. Oliviu Pascu, rectorul Universității de Medicină și Farmacie.

Prea Sfințitul Episcop Timotei al Aradului a vorbit în numele său personal, dar și al Înalț Prea Sfințitului dr. Nicolae Corneanu, mitropolitul Banațului, făcînd precizarea că dintotdeauna între părțile noastre de țară românească a existat o unitate și o conlucrare strînsă. Astfel, prin secolul al XVI-lea, pe scaunul vlădicesc de la Vad s-a aflat un ierarh hunedorean, pentru ca în zilele noastre să fie episcop titular la Arad un fiu al Clujului — vrednicul de pomenire Visarion Aștăleanu. Unitatea aceasta n-a fost numai între noi românii ci și între noi și frații noștri de alte naționalități. P.S. Sa își aduce aminte cu plăcere de întrunirile interconfesionale care s-au desfășurat adeseori și aici la Cluj. A fost un bun prilej de cunoaștere reciprocă și de dialog.

În continuare a vorbit dl. dr. Gheorghe Telea, medic din Sibiu, coleg de facultate cu I.P.S. Bartolomeu. La fel a urmat la cuvînt pr. prof. dr. Constantin Galeriu și P.S. episcop-vicar Gherasim Putneanu, ultimul dînd citire unui mesaj din partea I.P.S. Arhiepiscop Pimen al Sucevei.

Părintele Tertulian Langa, vicar administrativ al Episcopiei greco-catolice de Cluj-Gherla a arătat că a fost coleg de generație cu I.P.S. Bartolomeu și că s-au aflat amîndoi pe aceeași baricadă și au împărțit același front al luptei împotriva ateismului și comunismului. Au suportat de asemenea rigorile închisorilor, dar au ieșit din ele nebiruiți, sporîți

întru speranță. Personal își amintește cum părintele Anania „ne hrănea în închisoare cu versurile sale pline de har”. Vorbitorul a continuat apoi: „Am mulțumit Providenței pentru acest act al alegerii părințului Anania ca arhiepiscop ortodox al Clujului... L-am așteptat cu nerăbdare pentru a sparge împreună și frontul de neubiure și vrăjbă ce s-a instaurat între noi, ca efect al vechii orînduirii”.

În numele Facultății de Teologie ortodoxă din Cluj-Napoca a vorbit părintele decan prof. dr. Alexandru Morar.

Au urmat apoi la cuvînt pr. Ioan Jeler, protopopul Clujului, prof. Ioan Totoian — membru în Consiliul eparhial, dl. prof. Alexandru Fărcaș, rectorul Conservatorului de Muzică „George Dima”, pr. Ioan Morar din Gherla și Maica Nazaria Niță, stăreța Mănăstirii Văratec, unde s-a aflat în popas de studiu și rugăciune, de cîteva ani, părintele Bartolomeu Anania.

Un omagiu pentru personalitatea remarcabilă și binecuvîntată a I.P.S. Bartolomeu Anania a adus și I.P.S. Daniel al Moldovei și Bucovinei. I.P.S. Sa i-a mulțumit pentru tot ce a făcut ca un călugăr cărturar și om duhovnicesc pentru Moldova. Totodată, Înalț Prea Sfințitul Daniel i-a prezentat I.P.S. Bartolomeu și expresia recunoștinței tinerilor ortodocși din întreaga țară, a celor din Liță și Asociația studenților ortodocși din România, pentru că I.P.S. Bartolomeu a fost mereu prezent la toate conferințele și simpoziioanele acestor organizații de tineret. Un aport deosebit și-a adus părintele Anania și la întărirea și dezvoltarea vieții duhovnicești a mănăstirilor din Moldova. „Ați vorbit călugărilor — a arătat I.P.S. Daniel — nu numai ca un cărturar și intelectual ce sînteti, ci și ca un trăitor și mărturisitor... Vă asemănați cu Sfinții Părinți care și-au însușit cultura elinilor, dar numai pentru a avea astfel veșmîntul în care să îmbrace sufletul, adică învățătura Evangheliei. Așa este și cultura ce ați agnisit: un veșmînt pentru a îmbrăca mesajul evanghelic”. Referindu-se la grupul pentru reflecție și înnoire, din care au făcut amîndoi parte, I.P.S. Daniel a precizat că înnoirea pe care o preconiza acest grup urma să fie înfăptuită prin Duhul Sfînt și în cadrul tradiției ortodoxe.

I.P.S. Sa a continuat apoi: „Faptul că veniți din Moldova spre Transilvania, ține de o veche tradiție, inițiată încă de voievozii Moldovei. Aceștia au fost mîrînimoiși nu numai la ei acasă, construind mănăstiri și biserici, ci s-au înălțat sufletele și peste barierele munților, arătîndu-se mîrînimoiși și în Transilvania. Ei au zidit și de o parte și de alta a Carpaților nu numai cetăți de apărare a teritoriului țării, dar și cetăți de apărare a integrității sufletului românesc, care sînt mănăstirile și bisericile. Și astăzi cînd în lume se întîmplă atîta zbucium și frămîntare și sîntem asaltați din toate părțile de tot felul de influențe, avem nevoie de cetăți de apărare a teritoriului și a integrității sufletelor”.

I.P.S. Daniel vede în alegerea I.P.S. Bartolomeu ca arhiepiscop al Clujului un act al Providenței și îi adresează mulțumiri că nu s-a opus voinței lui Dumnezeu și dorinței oamenilor, acceptînd să păstorească această binecuvîntată parte de țară.

Un mesaj din părțile Bihorului a adus dl. Valeriu Chișiu, ziarist din Oradea.

Tuturor celor prezenți la agapă li s-a adresat apoi Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a mulțumit celor ce i-au adresat felicitări cu prilejul zilei de naștere (7 februarie).

Prea Fericea Sa a mulțumit în primul rînd lui Dumnezeu pentru că i-a hărăzit ca într-o astfel de zi să săvîrșească, împreună cu toți cei prezenți, un lucru atît de mare și sfînt pentru Ardeal și întreaga Biserică, cum a fost acela al hirotonirii și instalării noului arhiepiscop al Clujului.

Reflectînd la anii de cînd slujeste Biserica strămoșească, Prea Fericea Sa a arătat că i s-au derulat într-o astfel de zi prin minte multe dintre evenimentele care s-au petrecut în viața acestei Biserici. „În toate vîd lucrarea lui Dumnezeu și purtarea Lui de grijă — a precizat Prea Fericea Sa —

Referindu-se apoi la lucrările de cuvînt, Prea Fericea Sa a spus: „Am ascultat aici multe lucruri și gînduri înțelepte. Au vorbit oameni de o mare diversitate. M-a bucurat să află că fiecare suflet se gîndește la viitorul Bisericii și al neamului nostru. Am înțeles de asemenea că nici laicilor nu le sînt străine unele împliniri ale Bisericii noastre. Astfel de împliniri există de bună seamă. Sfîntul Sinod a căutat în acești ultimi trei ani să se săvîrșească o lucrare care să fie spre folosul credincioșilor. Prin efort și stăruință s-a reușit să se predea religia în școală. Din păcate, din neglijența unor preoți, nu se face tot ce ar trebui în această direcție. S-au recitigat apoi unele drepturi care i-au fost interzise în trecut Bisericii și anume dreptul de a face lucrare filantropică în spitale, cămine de bătrîni și copii, în închisori. O atenție aparte i s-a acordat tineretului prin organizațiile specifice, precum sînt Liga tineretului și Asociația studenților ortodocși. Se așteaptă încă și mai mult de la Biserică și e drept să fie așa. Nu trebuie însă uitat că este nevoie de efortul și strădania tuturor: Ierarhia bisericească are și va avea mereu nevoie de sprijinul și conlucrarea credincioșilor, a tinerilor și bătrînilor, a bărbaților și femeilor, a intelectualilor și a tuturor fiilor Bisericii noastre”.

Sîrul cuvîntărilor de la masa oficială a fost încheiat de Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Bartolomeu, care a adus mulțumiri membrilor Sf. Sinod prezenți la ceremonialul de instalare. A mulțumit de asemenea tuturor celorlalți oaspeți și invitați, făcînd precizarea: „Cu unii dintre cei prezenți, maghiari de naționalitate, am împărțit lacrimi și suferințe”. Aceștea aparțin însă de acum trecutului. Prezentul l-a readus pe I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu într-o societate în care își regăsește rostul. „Regășesc — a precizat I.P.S. Sa — Clujul de altă dată, cu atmosfera sa universitară. Vom avea desigur de lucru, așa cum a spus și dl. rector al Universității, în acest domeniu al educației”. I.P.S. Bartolomeu s-a arătat gata să răspundă pozitiv oricărei invitații și propunerii de colaborare.

Referindu-se la capitolul pe care-l reprezintă tineretul pentru societatea noastră, I.P.S. Sa a spus: Copleșit de atmosfera apăsătoare din anii dictaturii și de manifestările de dezordine și confuzie de după revoluție, am devenit sceptic în ce privește posibilitățile noastre de redresare morală. Dură ce mi-a fost dat însă să vin în contact cu tineretul și organizațiile creștine în care activează, mi-am schimbat starea de spirit și pot să spun că sînt la acest ceas optimist. În străfundurile sufletului tinerilor noștri zac adevărate comori. Ei ne-au oferit și la revoluție un exemplu emoționant de puritate și neînfricare; au venit înaintea tunurilor cu flori. Florile au învins, precum se știe. La faptul acesta trebuie să luăm aminte. Dacă cumva mai există între noi bariere, granițe, vrăjmeșii sau alte obstacole, să urmărim exemplul tinerilor și să venim fiecare dintre noi cu cite o floare și să desfîșîm granițele, dobîndînd convingerea că numai împreună și sub scutul puterii lui Dumnezeu reprezentăm ceva, sîntem

Rugăciunea...

(urmăre din pag. 1)

Rugăciunea este un mijloc prin care omul caută și îl găsește pe Dumnezeu. S-a afirmat despre rugăciune, că ea este în religione ceea ce este gîndirea în filosofie. A se ruga este a face religione. Simtul religios se roagă, tot așa precum organul de gîndire gîndește. Legătura religioasă cu rugăciunea o exprimă și afirmația, că religione este pretutindeni în lume, unde este vie în om rugăciunea. Dacă ai lua rugăciunea din lume, aceasta ar fi ca și cînd ai rupt legătura omului cu Dumnezeu, ca și cînd ai făcut mută limba copilului față de tată”.

În textele rugăciunilor s-au exprimat cele mai adînci și mai întime simțămînte ale sufletului evlavios. În rugăciunile sfinților tuturor timpurilor aflăm credința lor nestrămutată în Dumnezeu și expresia trăirii lor religioase, intime. Rugăciunea este religione în activitate, procesul religios în ființa sa cea mai nemijlocită.

Religione și rugăciunea nu coincid, dar sînt legate întreolaltă ca viața cu răsufierea. Rugăciunea se rapoartă la religione ca partea la întreg. „Rugăciunea este rostul firesc al raportului în care omul stă cu Dumnezeu ca și cu Domnul și făcătorul său”.

Rugăciunea este un perfect măsurător al vieții religioase a sufletului. În rugăciune se desvelesc deosebirile religioase ale oamenilor singuratici, precum și ale popoarelor din toate timpurile. Nici o manifestare religioasă a omului nu reliefează așa de limpede diferețele concepte despre divinitate, modul de trăire interioară ale popoarelor, cum le reliefează formele vieții de rugăciune. S-a spus, că rugăciunea este o expresie nemijlocită a vieții interioare, rezultată din raportul omului cu Dumnezeu”.

Avînd în vedere ființa rugăciunii și importanța ei din punct de vedere moral, rugăciunea, în întregul ei, este un înalt privilegiu dat omului. Dacă este ceva deosebit a sta de vorbă cu o persoană din înalta pături socială, cu atît mai mult este un fapt deosebit de înălțător privilegiul de a sta de vorbă cu însuși Domnul cerului și al pămîntului. Rugăciunea este înălțarea minții și inimii omului către Dumnezeu, comunicarea cu Dumnezeu, punerea în mișcare a întregii alcătuirii sufleteste spre a vorbi cu Dumnezeu. După partea formală, rugăciunea este înălțarea sufletului cu evlavie către Dumnezeu și o vorbire a lui cu Dumnezeu; este deci un dialog între sufletul omului și Dumnezeu. După partea materială, rugăciunea este exprimarea gîndurilor omului către Dumnezeu.

Rugăciunea este o convorbire mistică a sufletului omului cu Dumnezeu. În adevăr, rugăciunea este sub forma dialogului, ceea ce formal apare ca o convorbire cu sine însuși. În mod direct însă este o convorbire, pentru că rugăciunea este o legătură a sufletului cu Dumnezeu. În momentele reculegerii, în renegarea de sine, în uniunea totală, în rugăciunea fierbinte și în rugăciunea de mulțumire, sufletul evlavios găsește în sine ființa la care aspiră, căreia i se roagă, căreia îi mulțumește, cu care se împreună și căreia i se predă.

Rugăciunea este deci un înalt privilegiu dat omului de a întregi legătura cu divinitatea. După dumnezeiasca taină a cumnecătării, în care omul se împreună cu trupul și singele Mîntuitorului, rugăciunea este al doilea mijloc fericit pentru om, spre a intra în legătură intimă cu Dumnezeu. Rugăciunea îl înalță pe om de la cele pămînteste la cele cerești, din frămîntările vieții pe cele mai mărețe culmi, redîndu-i liniștea sufletescă, după care însetează ca și cerbul după apă.

A se ruga este a dori, iar cel care spune că se roagă și nu dorește din adînc inimii sale, face o rugăciune înșelătoare. Dorința supremă, exprimată în rugăciune, o găsim la Mîntuitorul, cînd a cerut Părintelui său „ca toți să fie după cum tu, Părinte, întru mine și eu întru tine” (Ioan 17, 21). A dori Mîntuitorul „ca toți oamenii să se mîntuiască și să vie la cunoștința adevărului” (1 Timotei 2, 4).

În ce privește partea ei materială, rugăciunea este dată oamenilor spre a cere de la Dumnezeu ceea ce ei așteaptă.

Viața omului este în funcție de oxigen. Mai ales creieul este foarte sensibil la lipsa acestui element constituitiv al aerului. E imposibil a reduce la viață un om al căui creier a fost complet lipsit de oxigen timp de 10 minute. Dacă organismul omnesc conține în țesuturile sale rezerve de materii trebuincioase, nu tot așa este cu oxigenul. Numai oxigenul nu se îmaginează în nici o parte a organismului; el trebuie să fie furnizat în continuu singelui prin plămîni. Acest fapt este valabil întru totul în domeniul rugăciunii, care, înainte de toate, este respirație duhovnicească. Fără rugăciune, sufletul se ofilește și tinjește de moarte. Aici sînt potrivite cuvintele: „Ai nume, că trăiești, dar — de fapt — ești mort” (Apocalips 3, 1).

Rugăciunea este mijlocul prin care omul cooperează la propria sa mîntuire, căci ea mijlocește obținerea de roade spirituale îmbeșugate. Prin rugăciune ne închinăm lui Dumnezeu, îl recunoaștem ca unicul sprijin, de la care așteptăm obținerea darurilor duhovnicești și mîntuirea noastră.

Rugăciunea este un puternic exercițiu al tuturor virtuților; pe toate virtuțile le sporește. Dragostea, coroana virtuților, spre exemplu, sporește mult prin rugăciune. Oamenii cucernici care, prin rugăciune, vorbesc cu Dumnezeu, sînt crescînd în ei o bucurie sfîntă și sînt duși de un puternic îndemn de a-și iubi pe Dumnezeu și de a-și sluji lui cu căldură.

În contrast cu atotputernicia lui Dumnezeu, rugăciunea îl vadește omului slăbiciunea sa. Omul va recunoaște, astfel, că fără Dumnezeu și fără ajutorul Lui nu poate face nimic. Și atunci, cînd voia lui Dumnezeu rămîne nepătrunsă, i se cuvine omului să se închine cu smerenie și credință Stăpînului a toate și care pe toate le ține cu cuvîntul puterii Sale. Împreună cu întreaga zidire, i se cade omului să înalțe pururea imn de preamărire lui Dumnezeu.

4 Ibidem, p. 1.

5 Mironescu A., Manual de Teologie morală, București, 1895, p. 409.

6 Găină V., Curs de Teologie fundamentală, Cernăuți, p. 69.

7 Scriban I., Curs de Teologie morală, București, 1921, p. 411.

8 Mironescu A., op. cit., p. 409.

9 Segond J., La prière, Paris, 1925, p. 43.

10 Carrel Alexis, Omul, ființa necunoscută, ed. Cugăreasa, București, 1939, p. 206.

11 Opreșan Gr., Rugăciunea, București, 1936, p. 1.

o forță care ne putem decide propriul destin.

Sub aceste auspicii ale gîndului bun, speranței de unitate și tolerantă s-au încheiat festivitățile de instalare a noului Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului.

„In inima noastră nu sînteți strîmtorați”

(II Cor. 6, 12)

În a doua sa călătorie misionară, și anume către sfîrșitul anului 50 sau începutul anului 51, și după ce rostise în Areopagul Atenei celebrul său discurs consemnat în Faptele Apostolilor (cap. 17), punîndu-i pe gînduri pe înțelepții vremii de care Grecia n-a dus lipsă, Sf. Apostol Pavel ajunge în Corint, unul dintre cele mai mari orașe ale timpului, capitala provinciei romane Ahaia. Se spune că în acei ani Corintul avea o populație de aproximativ 600.000 locuitori, ceea ce pentru acea timp însemna enorm de mult.

La o asemenea populație, foarte impestriată, cu o viață economică destul de prosperă, ca port așezat la răscruce de drumuri comerciale, învălăuită și de curente diverse de gîndire, trebuia să se adreseze Sf. Apostol Pavel. Trebuie să reținem că Corintul era stăpînit și de multe păcate, ca și de credințe religioase diverse. Aici se afla și cel mai renumit templu al Afrodităi, zeita frumuseții, slujitoarele ei vînzîndu-și fără cruțare trupurile prin boschetele orașului.

Acestui conglomerat de oameni deci, proveniți din tot imperiul roman, cu atîtea credințe și năravuri trebuia să vorbească marele Apostol Pavel și despre lucruri cu totul și cu totul de alt gen, din care pricină va fi fost de bună seamă cutremurat în sufletul său. În fata acestei îndatoriri însă nu înțelegea să dea înapoi nici un pas. Poate că într-o astfel de cumpănă se va fi aflat, cînd cel Atotputernic, aici la Corint, îi grăiește direct: „Iar Domnul i-a zis lui Pavel: Nu te teme, ci grăiește și nu tăcea! Căci eu sînt cu tine și nimeni nu va încerca să-ți facă vreun rău, pentru că mult popor am eu în cetatea aceasta” (F. Ap. 18, 9-10). Ca Dumnezeu Atotștiutor, El cunoștea suferințele Corintenilor și setea multora dintre ei după o învățătură salvatoare, care să-i scoată din rătăcirile multiple în care viețuiau.

Într-adevăr, chemarea la cunoașterea Dumnezeului adevărat și a voii Sale, a Mintuitoareului Iisus Hristos, mort și înviat, a avut efect neașteptat, căci „mulți din Corinteni auzind (pe Pavel) credeau și se botezau” (F. Ap. 18, 8), neobositul Apostol ajungînd într-o anumită împrejurare pînă la Galion, frate cu filozoful Seneca, proconsulul roman din Corint.

Astfel s-a întemeiat în Corint o puternică comunitate creștină, care însă din chiar primele sale zile a fost supusă unor presiuni și influențe ntotdeauna pozitive, ceea ce a produs multă grijă și neliniște Sf. Pavel. Așa se explică trimiterarea celor două lungi epistole, unde comentarii vorbesc chiar de trei, una fiind pierdută, adresate Corintenilor, în care este dezbătută o foarte mare diversitate de probleme, de credință, de morală, de comportament zilnic în relațiile cu necreștinii etc., epistole din care creștinii din totdeauna, clerici și laici deopotrivă, au multe de învățat.

În vara anului 57 d.Hr., Sf. Apostol Pavel trimite Corintenilor, de undeva din Macedonia, probabil din Filipi, a doua sa epistolă, în care, vrînd să le dovedească dragostea pe care le-o poartă, folosește și această sugestivă și emoționantă imagine: „Gura noastră s-a deschis către voi, o, Corintenilor; inima noastră s-a lărgit. În inima noastră nu sînteți strîmtorați... Ca unul copiii vă grăiesc: Lărgiți-vă și voi inimile, plătind cu aceeași plată” (II Cor. 6, 11-13).

„In inima noastră nu sînteți strîmtorați”. Corinteni așadar, cei pe care îi nascuse în Hristos din această mare metropolă antică, erau asigurați că în inima Apostolului stăteau lejer, nu îngheștate, abia respirînd. O inimă de părinte! De părinte sulețesc, cît de mare ai fost, uriașă, cît aproape un imperiu, cum era cel roman de acum aproape 2000 de ani! Omenește grînd, a știut Dumnezeu pe cine alege în chip special, căci într-un fel toți sîntem aleși, cînd i s-a arătat pe drumul Damascului ca să-l trimită la neamuri. Mare a fost cu adevărat rîvna Sf. Apostol Pavel pentru răspîndirea Evangheliei și inexprimabilă dragostea sa față de Iisus cel înviat, dragostea revărsată asupra semenilor săi, asupra comunităților creștine pe care le-a întemeiat. „Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Oare necazul sau strîmtorașia, sau prigoana, sau foamea, sau golăteala, sau nevoia, sau sabia” (Rom. 8, 35). Așadar, nici o suferință nu-l putea opri în lucrarea sa de evangelizare, în „silința sa de a aduce pe oameni la adevăr” (II Cor. 5, 11), la adevărul văzut și trăit de el pe drumul Damascului, și mai apoi.

Din această fierbinte dragoste a izvorit zelul său misionar. „Slobod fiind față de toți, tuturor m-am făcut rob (slugă, slujitor, așadar), ca să dobîndesc pe cit mai mulți” (I Cor. 9, 19).

Cel ce a închinat un inegalabil imn dragostei creștine, tot Corintenilor scriindu-le, ne-a lăsat și alte mărturii ale dragostei sale față de munca sa, față de fiii săi duhovnicești, pe care, folosind un cuvînt poate nu tocmai potrivit, nu știa cum să-i dădăcescă, spre a și apropia, spre a-i convinge că nu le propovăduiește „basmă meșteșugite” (II Petru 1, 16) și spre a-i determina să se angajeze cu toată ființa lor pe drumul Evangheliei Mintuitoareului Iisus Hristos. „Vă răvnițesc pe voi ca răvna dumnezeiască, pentru că v-am logodit unui bărbat, lui Hristos, ca să vă pun înaintea lui ca pe o fecioară neprihănită” — le scrie tot Corintenilor (II Cor. 11, 2), iar pentru binele vostru, pentru luminarea voastră, pentru trezirea voastră, din somnul păcatelor „prea bucuros voi cheltui și mă voi cheltui și pe mine pentru sufletele voastre” (II Cor. 12, 15). Pentru binele vostru sulețesc sint dispus, așadar, la orice jertfă, la orice sacrificiu, pentru că, subliniază în altă parte marele Apostol, „nu caut ale voastre, ci pe voi” (II Cor. 11, 14), sufletele voastre, ființa voastră lăuntrică, nicidecum bunurile voastre materiale.

Să nu uităm că, asemenea tuturor oamenilor de bine, Sf. Apostol Pavel n-a avut numai ucenici, fii sufletești devotați, care au răspuns dragostei sale, așa cum le cerea Corintenilor, ci și dusmani, oameni de rea credință, care i-au răstălmăcit cuvintele, care i-au scos vorbe, cum am zice noi astăzi, care l-au făcut mic de statură, bolnăvicos și nepunțos, că umbliă după interese personale, materiale etc. De aceea va spune ceva mai tîrziu: „Argintul sau aurul sau haina nimănui n-am pofțit; singuri știți că pentru trebuințele mele și ale celor ce sînt împreună cu mine au muncit miinile acestea” (F. Ap. 20, 33-34). Se știe că Sf. Pavel cunoștea o meserie și a muncit ca un rob pentru agonisirea celor necesare vieții truștii, ferindu-se ca de foc să lezeze în vreun fel răspîndirea Evangheliei. „Toate le răbdăm, ca să nu aducem vreo zădărnire Evangheliei lui Hristos” (I Cor. 9, 12). De aceea, nu o dată se vede îndatorat să mai și mustre, dar face acest lucru „cu inima strînsă de durere”. „V-am scris vouă cu multe lacrimi, nu ca să vă întriștiți (atunci cînd mă văd obligat să vă scriu), ci ca să cunoașteți dragostea pe care o am cu prisosință pentru voi” (II Cor. 2, 4). Meditînd asupra acestui text, gîndul ne duce la un apostol al neamului nostru, mitropolitul Andrei Șaguna, despre care s-au spus cuvinte care ni-l apropie, ca zel, de marele Pavel: „Multe și înalte calități a avut acest grandios purtător de cîrjă. Dar pe toate le-a covîrșit iubirea de popor. N-a avut Șaguna o bătaie de inimă, n-a avut un gînd, o nădejde, o lacrimă, o amărăciune, sau o fîrmă de multumire, pe care să nu le închine turmei sale cuvîntătoare. Cu poporul său de năpăstuiți ai sorții, îl găsim într-o permanentă relație de „tată”. (Gh. Tulbure).

Neajunsuri a avut Sf. Apostol Pavel și în alte comunități creștine înființate de el, din cauza celor ce căutau să-i submineze munca, cei mai mulți cunoscuți sub numele de iudaizanti, adică cei ce voiau să introducă și în viața Bisericii unele practici ale Vechiului Testament, ca de pildă tăierea împrejur, comunități cărora le scrie cu aceeași fierbinte dragoste, îndemnîndu-le să nu se lase amăgite de șoapte străine, de învățători năimiți care, precum vedem și astăzi, vin să ne aducă o altă Evanghelie, străină de Evanghelia adevărată și de sufletul neamului nostru. „Chiar dacă noi înșine sau un înger din cer v-ar vesti vouă altă Evanghelie decât aceea pe care eu v-am vestit-o, să fie anatema” (Gal. 1, 8), neuitînd să sublinieze că „cel ce vă tulbură pe voi, oricine ar fi, va purta osînda” (Gal. 5, 10), cuvintele la care ar fi bine să ia aminte și sîmănătorii de dezbinări și de vrajbă de astăzi.

De aceea, cu aceleași cuvinte calde se adresează și Galatenilor: „Copii mei, pentru care sufăr din ncu durerele nașterii pînă ce Hristos va lua chip întru voi” (Gal. 4, 19). Precum vedem, marele Apostol se vede în ipostaza de a-i hrăni din nou „cu lapte” (I Cor. 3, 2), ca pe niște „prunci în Hristos” (I Cor. 3, 1), adică cu învățăturile elementare ale credinței creștine, de a lua de la început lucrarea de încreștinare sau de naștere în Hristos a Galatenilor. Sau cum scrie Tesalonicenilor: „Precum bine știți, ca un părinte pe fiii săi așa v-am povăuit și v-am mîngiat pe fiecare din voi și v-am îndemnat să umblați cu vrednicie înaintea lui Dumnezeu” (I Tes. 2, 11-12).

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. Gh. Papuc

mormintare a pururea pomenitului Arhiepiscop Teofil acum trei luni, și cu prilejul alegerii, la București, a Înalț Prea Sfinției Voastre pe scaunul acestei Arhiepiscopii, acum 17 zile.

Această Arhiepiscopie este urmașă a trei Episcopii: a Vadului, întemeiată de binecredinciosul voievod de curînd canonizat, moldoveanul Ștefan cel Mare și Sfînt, acum 500 de ani, apoi a episcopiei Feleacului, întemeiată de un ierarh muntean, și a Clujului, întemeiată după Unirea cea Mare, în anul 1921, cu primul episcop Nicolae Ivan, ctitorul acestei catedrale și al reședinței în care veți locui și lucra.

După aceasta au urmat Nicolae Colan, om de cultură și de jertfă, care a rămas cu păstoriații săi în perioada ocupării unei părți a Transilvaniei ca urmare a Diktatului de la Viena, și apoi Teofil Herineanu, om de meditație și rugăciune, și de bună propovăduire ortodoxă pînă la moarte.

Aici, la Cluj, sînteți al patrulea ierarh, deci printre cei care mai sînt încă chemați să citorească, să desăvîrșesc o bună tradiție, pe linia celei temeluite de vrednicii înaintași pe care i-am pomenit.

Nimeni dintre noi nu știe ce pecete vor pune urmașii pe numele noastre. Înalț Prea Sfinția Voastră o aveți deja pe aceea de cărturar, de poet și dramaturg, de misionar peste mări și țări, cum frumos spune vorba românească, și apoi de om care a suferit pentru credință și pentru iubirea de neam. Clujul mai păstrează încă vii niște amintiri dintr-o tinerete vulcanică gata de rezistență în fata pericolului care se profila peste țară, o tinerete gata de sacrificiu, pe cînd vă aflați în fruntea grevei studenților, în 1946, și știu bine că acum, printre cei care iau parte la această ceremonie solemnă, se află și mulți dintre colegii studentului în medicină de atunci, Bartolomeu Valeriu Anania. Ați trecut și prin închisori. Un om mare al spiritualității și culturii românești, trecut el însuși prin închisori, „relecta” nu de mult că ar fi fost bine ca și unii ierarhi ortodocși să fi trecut pe acolo, scăpîndu-i din vedere faptul că unul intrunea laolaltă 17 ani de închisori, ascunderi și trimiteri obligatorii „la munca de jos” într-o fabrică. Acum vom fi doi!

În ceea ce vă privește, sînt încredințat că la toate înfăptuirile pe care le-am numit, veți mai adăuga încă multe pe răbojul destinului I.P.S. Voastre și că vă veți consacra cu dăruire acestei eparhii care vă așteaptă cu încredere, cu iubire și cu speranțe.

Nu sînteți dintre aceia care să aibă nevoie de prea multe sfaturi. Mulți așteaptă să le primească de la I.P.S. Voastră. Eu vă voi aminti doar două lucruri pe care le-am ales din povătuirile Sfințului Antonie cel Mare către ucenicii săi.

Vă trebui, evident, să vă cercețați eparhia, satele, orașele, mînaștirile. Iată ce povătuiește marele Antonie: „Ori unde vei merge, să-L ai pe Dumnezeu în față”.

Vă trebui să propovăduiți, să descurcați multe lucruri în care se incurcă adesea oamenii, din neștiință, din incorectă gîndire, din interese egoiste și, nu de puține ori, din răutate. Și iată ce povătuiește și în legătură cu acestea marele Antonie: „Pentru ori ce vei face, să ai mărturie din Scripturi”.

Cu astfel de criterii se poate spera întotdeauna în soluții bune. Știu că traduceți acum Sfînta Scriptură, căutîndu-i sensurile adevărate acolo unde vechilor traducători le-au scăpat, și că *Noul Testament* e gata, și e chiar sub tipar. Aveți așadar proaspăt și corect acest criteriu al mărturiilor din Scripturi, pentru orice decizie. Știu că ați apelat la cei mai erudiți exegeți biblici pentru descoperirea sensurilor autentice, și că talentul propriu v-a ajutat să găsiți cea mai fericită exprimare a adevărului biblic într-o frumoasă limbă română.

Ați adevărit — știu acest lucru de mult — o ascendență transilvană pe linia paternă și deloc îndepărtată. Chiar tatăl I.P.S. Voastre era transilvănean prin naștere.

Transilvania vă primește acasă cu bucurie.

Ați declarat acum cîteva zile: „Biserica nu m-a chemat la ușor, ci la greu”.

Ca mitropolit al locului trebuie să vă confirm acest lucru, deși politicos ar fi să vă temperez ceea

„Păstorul cel bun”

ce ar putea fi și o formă de disimulată teamă, dar, pe cît vă cunosc, știu că veți replica prompt și fără loc vreunei noi replici: „Nu mi-e teamă. Prin greutăți am trecut toată viața”.

Știu. Și mai știu că, deși de peste munti, cunoașteți problemele specifice Transilvaniei, ale Bisericii din Transilvania. E tocmai ceea ce, printre altele, am avut în vedere toți, Sfințul Sinod și Colegiul Electoral bisericesc, atunci cînd v-am preferat cu o mare majoritate de voturi, printre care în unanimitate, după propriile declarații, ale membrilor Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Spuneți într-un interviu, după alegere, cu sinceritate, că nu prea vă place administrația. Firește, pentru un om dedicat culturii, creației, pentru un om de litere, de meditație și de „administrare” doar a ideilor, plăcerea vine din idei și din frumuseți care, tînzînd spre perfecțiune, ating cu degetul frumusețea divină.

Aceasta însă, frumusețea, e prezentă sub multe forme și, oricît ar părea de nepotrivit spus, e prezentă și în administrație. Căci administrația înseamnă organizare. Organizarea înseamnă ordine. Ordinea înseamnă armonie. Armonia înseamnă frumusețe. Într-un fel, prin Providența Sa, care se ocupă de neamuri, de istorie, dar și de fiecare om, și Dumnezeu face administrația!

Așa că, va trebui să faceți, totuși, și administrație. Și încă multă. Coborîndu-mă la una din formele ei cele mai frecvente, va trebui să deschideți fiecare plic, și să dați pe fiecare hîrtie o îndrumare, și să luați în fiecare caz o hotărîre. Căci fiecare hîrtie e un om. Surprinzător, poate și o idee, un sfat, o cerere de luare aminte la ceea ce se petrece departe, dar care nu poate fi rezolvat decît cu înțelepciunea și puterea duhovnicească a celui pus în frunte, potrivit cu ierarhia răspunderilor, stabilită de Biserică în numele Domnului.

Așa că veți administra suflete și idei, chiar și atunci cînd vi se va părea că vă solicitați prozaice probleme economice. Căci și acestea intră în competența ierarhului. Veți observa ușor că toți cei din jur, inclusiv colaboratorii apropiați, vă vor cere mereu ultimul cuvînt, ultima decizie, și vă vor atribui ultima responsabilitate. Și vi le veți asuma, pentru că altfel nu se poate. Și va trebui să intrați în amănunte, ca să cunoașteți totul. Cel mai bine informat din eparhie, trebuie să fie ierarhul.

Aceasta se va chema administrație. Cînd îți dai seama că prin ea se poate face bine, ea poate deveni nu numai o obligație, ci chiar o pasiune. Și atunci se face cu iubire și cu interes. Devine misiune.

Foarte cîrînd — s-ar putea să fie aceasta chiar miine, ca să profităm de prezența la Cluj a tuturor ierarhilor transilvăneni — vom strînge Sinodul mitropolitan,

cu un singur punct, dar atotcuprinzător, pe agendă: *Priorități în Mitropolia Transilvaniei, astăzi.*

Vom avea în vedere desigur acele lucruri care preocupă astăzi întreaga noastră Biserică, dar noi le vom analiza în context local: regenerarea spirituală și identificarea mijloacelor pentru realizarea ei, apărarea dreptei noastre credințe păstrarea și dezvoltarea climatului ecumenic, promovarea unui climat de conlucrare și respect reciproc în domeniul interetnic, și altele pe care ni le va indica viața de azi prin ierarhii noștri din Ardeal, Crișana și Maramureș. Vom beneficia, sper, și de prezența și sfaturile P.F. Patriarh Teoctist.

Este de lucru. Mult. Și se cere iubire, dăruire, competență, echilibru în toate. Așa că forțele noi sînt nu numai binevenite, ci necesare. Și sînt convins că veniți cu avînt, cu idei, cu planuri, fiindcă mi-am dat seama, cînd v-am ales în absență, că nu întîmplător nu v-ați îndreptat din chilie de la Văratec spre București, cînd vi s-a sugerat că ați putea fi cel ales, ci ați intrat acolo într-o lungă deliberare intimă, de gînd și de inimă, cu rivire la „greul” pe care îl vedeți cu luciditate înaintea. V-ați biruit retinerile, cînd v-ați lîmpezit proiectele de lucru, și așa ați venit la București, unde Sfințul Sinod vă aștepta, și unde ați fost primit cu prețuire, cu bucurie și cu speranțe.

Acestora va trebui să începeți să le răspundeți chiar începînd cu acest moment, în care v-am întărit canonic în demnitatea și slujirea de arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, și v-am înmînat cîrja pastorală care, desigur, e mai mult decît un simbol.

E realitatea trecerii la slujire. Căci așa trebuie să ne înțelegem toți rostul: să slujim lui Dumnezeu și oamenilor. Să fiți, după modelul Mintuitoareului, păstor bun.

Unii cred că viața unui ierarh e o existență solemnă și comodă. Eu le-aș spune: e o ardece a de luminare, din propria substanță, ca să lumineze și să slujească pe alții. Dacă nu e așa, nu e nimic. Dar aproape că nu poate să nu fie așa.

Vă vor bate mulți la ușă. Mare diferență va fi între ușa chiliei de la Văratec, de sub pădurea blindă și ușa biroului arhiepiscopal. Dar nu vă neliniștiți. Iisus zice: „Îndrăzniți!” Liniștea se va întoarce întotdeauna sub forma mulțumirii că ați făcut bine oamenilor, că ați ajutat Biserica la împlinirea misiunii ei pe pămînt, dînd satorilor și orașelor preoți, dînd celor suferinzi mîngiere — mă gîndesc la opera filantropică în care Biserica trebuie să se angajeze tot mai mult — dînd tineretului îndrumare, dînd credincioșilor temeuri de mîntuire. Nu e nevoie să vă spun eu cîtă nevoie de îndrumare are societatea noastră, asaltată de forme false, periculoase, de obținere a unor satisfacții facile, artificiale, repede trecătoare, cu pierderea esențialului rosturilor oamenilor pe pămînt.

Spuneți Sfințului Sinod, care de altfel mizase pe acest lucru, că veți împleți, așa cum cere vre-

mea, cultul și cultura, pentru că numai împreună pot face misiune rodnică și sănătoasă în lume. Știm toți că aveți cu ce.

Am văzut și mai vedem în multe părți din lume cum, o cultură sofisticată rupe mințile și inimile de cult și de dezorientază, și cum pe de altă parte, culte scăpate de sub rigorile tradiției și ale spiritualității de înaltă puritate a Sfinților Părinți — oameni de mare cultură — pot degenera în forme noi, nu numai perile și simpliste, ci chiar monstruoase, cum sînt sectele satanice și altele asemenea.

Din aceste perspective și din astfel de motivări, sinteza sau sinergia cult-cultură nu poate fi decît soluția cea mai indicată, ca să ne ducem credincioși spre Dumnezeu.

Să le arătăm că filosofia, științele, cultura adevărată sub toate formele ei, nu contrazic religia, ci o confirmă și văd în ea singura soluție a dezorientărilor și singurătății noastre, și tot așa, că religia, religia noastră de două milenii trăită, nu exclude nici una din preocupările minților omenesti, ci la îndemînă spre cercetare onestă — în sfîrșit e posibil — pentru că știe că la capătul fiecărei cercetări oneste se produce înălțarea cu Dumnezeu. Savații încep să fie unanimitate în asemenea concluzii, dacă știm să-i citim bine.

Iar pe poporul dreptcredincios care își dobîndește cunoștințele mai simplu, printr-o transmitere spirituală directă, din neam în neam, prin tradiții și obiceiuri, prin Biserică și prin Sfințele Taine și ierurgii, să-l fim legat de acestea și să-l învățăm de la el ceea ce el știe atît de bine.

Vă trebui să știm să împiedicăm orice divorț între Scriptură și cultură, între cultură și tradiții și pe toate să le subsumăm unei deveniri echilibrate, care să realizeze împărăția lui Dumnezeu în noi, încă din această lume.

Înalț Prea Sfințite Arhiepiscop Bartolomeu,

La alte instalări de ierarhi din Transilvania am folosit mult epistolele pastorale ale Sfințului Pavel către Timotei și Tit, pentru că în ele marele apostol își concretizează sfaturile pastorale de care trebuie să țină seama cel care intră în treapta arhieriei. Le cunoașteți din seminar, din facultate. Le-ați tradus de curînd din nou. Le veți reciti acum ca unul cărui Sf. Pavel i se adresează direct și personal.

Sînt multe, și toate importante. Apărarea dreptei credințe este centrul tuturor insistențelor apostolului. Vă pun la inimă cu deosebire acest lucru, dar și toate celelalte povețe, prea multe ca să avem timpul să le enumerăm acum.

Îmi îngădui să rezum și să cuprind totul în tipul ideal de ierarh ortodox pe care Sfințul Pavel îl numește „omul lui Dumnezeu” (II Tim. III, 17).

Să fiți aici la Cluj „omul lui Dumnezeu”.

Vă fac urări de păstorie îndelungată și rodnică, sub binecuvîntarea și cu ajutorul lui Dumnezeu.

GRAMATĂ

(urmăre din pag. 1)

Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, s-a făcut cu păzirea normelor legale și canonice.

Iar astăzi, 7 februarie 1993, în Catedrala arhiepiscopală din Cluj, după hirotonirea P. Cuv. Sale întru arhierie, urmînd rînduielele și datele bisericești.

Noi,

† ANTONIE

Arhiepiscop al Sibului și Mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului,

Înmîinăm Înalț Prea Sfințului Arhiepiscop Bartolomeu cîrja arhierescă și-l instalăm în scaunul de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Pe temeiul celor arătate mai sus, al Sfințelor Canoane și al prevederilor cuprinse în Art. 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române,

Emitem această *Gramată Mitropolitană* și dăm alesului Arhiepiscop, Înalț Prea Sfinției Sale Bartolomeu Anania, imputernicirea canonică de păstorie ca Arhiepiscop al de Dumnezeu păzitei Arhiepiscopii a Vadului, Feleacului și Clujului, cu toate orașele și satele care țin astăzi, și vor ține și în viitor de această Sfință Arhiepiscopie.

Astfel, Înalț Prea Sfinția Sa dobîndind jurisdicția de Arhiepiscop, are darul și puterea de a așeza, după rînduielele Sfinției noastre Biserici dreptmăritoare de Răsărit: cîtei, cîntăreți, ipodiaconi, diaconi, preoți și protopopi pentru toate

bisericile din Arhiepiscopia Înalț Prea Sfinției Sale, stareți și egumeni la mînaștiri și schituri, și de a face toate cite i se cuvin ca ierarh, spre zidirea duhovnicească a turmei sale.

Din partea Înalț Prea Sfinției Sale așteptăm cinstire și ascultare către Autoritatea bisericească și, îndeosebi, către Sf. Sinod al Sfinției Bisericii Ortodoxe Române, precum și lucrare neobosită, înțelepciune părintească, dragoste către clerul și dreptcredincioșii creștini de sub cîrmuirea sa, făcîndu-se tuturor călăuză pentru păstrarea neștirbită a dreptei credințe și a datinilor Bisericii noastre străbune.

Așadar, tuturor celor din cînul preotesc și călugăresc precum și tuturor dreptcredincioșilor din de Dumnezeu păzita Arhiepiscopie a Vadului, Feleacului și Clujului le recomandăm cu căldură și dragoste pe Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul Bartolomeu Anania, ca arhiepiscop iubit al lor, povătuindu-i să-l cîntească, plecîndu-i-se cu toată voia, arătîndu-i în toate împrejurările supunere și ascultare întru împlinirea îndatoririlor lor de buni fii ai Bisericii, și de fii devotați ai Patriei noastre.

Cunoscînd dragostea și însuflețirea cu care slujitorii și credincioșii Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului au întîmpinat întotdeauna cuvîntul Nostru și al Ierarhului lor, li îndemnăm pe toți cu părintească povață, ca, sub cîrmuirea noului Arhiepiscop, să păstreze și să întărească unitatea dreptei noastre credințe, viețuind în pace și bună înțelegere, ca fii adevărați care cred cu statornicie „întru una, sfință, sobornicească și apostolească Biserică”.

Și astfel, cu un cuget și cu o inimă, să preamărîm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfințul Duh, Treimea cea de o Ființă și nedespărțită. AMIN.

REFLECȚII

O LUME, O CARTE, UN OM

În țara noastră, în Biserica noastră, au apărut și apar cărți de mare valoare pe care foarte multă lume nu le cunoaște și sint și din cei ce au aceste cărți, dar nu le citesc, nu-și fac timp ca să le citească. Acest lucru este o mare greșală. O foarte mare greșală. Un om, indiferent de ocupație, un om, mă rog să fiu iertat dacă voi spune un cuvânt aproape banalizat, un Om care merită sau trebuie să-l scrie cu O mare, acest om știe că în fiecare zi trebuie să-și rezerve câteva clipe și pentru ceva ce nu mai face parte din necesitățile materiale. Acest om își rezervă un timp și pentru cele spirituale, pentru cele ce dau vieții un rost nemuritor. El își rezervă câteva clipe în care să dea vorbă cu Dumnezeu, adică se roagă. Pentru că rugăciunea nu este nimic altceva decât o convorbire intimă cu Dumnezeu. Chiar și Fiul lui Dumnezeu, cit timp a fost pe pământ, a simțit nevoia să se roage, a simțit nevoia ca și pe această cale să-și țină mereu legătura cu Tatăl Său din ceruri.

Un om în fiecare zi deschide o carte, o carte în care găsește lumină, căldură, mișcare, bucurie, scut împotriva pustulii, a tristeții, a neliniștii, a păcatului. Cea dintâi carte pe care un Om o deschide este Cartea cântărilor, cum a fost numită de mulți. Este Sfânta Scriptură. Dacă am ști ce înseamnă în realitate Sf. Scriptură am purta-o mereu în sine, am deschide-o cu sfială, ne-am ruga mai întâi, ne-am spăla mâinile și gândul și conștiința și așa, bine pregătit, am pune mâna pe Sfânta Scriptură și am deschide-o. Iar după ce am deschide Sfânta Scriptură, am zice: „Vino Duhule Sfinte, trimite Doamne o călăuză, cum ai trimis pe Apostolul Filip la etiopieni (F. Ap. 8, 28), care să mă îndrume, să nu mă răstăcesc cercetând Sfintele Scripturi. Pentru aceasta este răstăcirea cea mai grozavă cu care a încercat satana ca să-l înșele chiar și pe Mântuitorul, când se afla în pustia Carantaniei, spunându-i: „Scrie este“ (Lc. 4, 10). De aceea, ca să ne păzească de această răstăcirea, Duhul Sfânt, prin gura Sfântului Apostol Petru, ne îndeamnă să ne păzim de cei ce răstălmăcesc scripturile „spre a lor pierzare“ (II Petru 3, 16).

Creștinul, omul luminat, pe lângă Sfintele Scripturi caută cartea bună, carte care este izvor de înțelepciune; cartea care este rodul cel mai curat al gândului celui luminat și inspirat de Dumnezeu ca să creadă și să exprime idei înalte, idei ziditoare, idei nemuritoare. Una dintre aceste

cărți este și cartea Mitropolitului Antonie al Ardealului, „Tilcuri noi la texte vechi“, „Cuvinte la zile mari“, apărută în două volume în 1989, deci în atmosfera de grele constrângeri pentru cei ce încearcă să exprime adevărul. Această carte în primul rând este o mărturisire vie că Ierarchia, ierarhii, preoții și diaconii Bisericii ortodoxe n-au dormit, au vegheat, au luptat, au exprimat pe toate căile și cu toate mijloacele Cuvântul lui Dumnezeu, Cuvântul adevăratului, care pe toți cei ce-l aud îi ține treji, îi apropie de Dumnezeu, îi zidește, îi mintuiește de iad, de absurda necredință, de drăceasa nepăsare, de starea care îl desfigurează și-l desfințează pe om — ca om, în primul rând, și ca fiu al lui Dumnezeu în al doilea rând.

Valoarea deosebită a acestei cărți este aceea că ea este un document viu care arată generațiilor de azi și de mine o mică, o foarte mică parte din lucrarea Bisericii în timpul unui regim declarat fără Dumnezeu — în care nu oamenii, ci sistemul era ucigător de absurd.

Această carte este formată din cuvinte vestite, rostite și auzite de zeci de mii de oameni pe care i-a luminat atunci în anii aceia, în care întunericul era adânc și lumina lui Hristos era izbită de multe vânturi potrivnice. Aceste cuvinte nu au fost rostite la ureche, nici într-un spațiu închis, ci fiecare cuvânt din această carte a fost strigat de pe acoperșuri, de pe valurile neliniștite ale vieții sociale de atunci, în tinda bisericilor, din pragul mănăstirilor, în grădinile înflorite ale acestui pământ românesc, bine cuvântat de Dumnezeu.

Cine mai poate prezenta astfel de documente nescitrate, prin care să se dovedească că Biserica noastră a luptat ca să păstreze nestinsă flacăra Credinței și a speranței în sufletele oamenilor. În paginile despre care am vorbit acum este adunată înțelepciunea unui mare ierarh, care a gândit în duhul tuturor românilor de la Nistru până la Tisa, acesta fiind spațiul în care poporul român trăiește și înfloresce de la început. Cartea Mitropolitului Antonie este o fericită continuare a lucrării începute de Andrei Șaguna și continuată de Nicolae Bălan și Nicolae Colan, care au fost mari corifei pentru Biserica Ortodoxă din Ardeal. Pe fiecare Proviđență i-a așezat la răscrucea unor timpuri foarte importante pentru poporul român din Transilvania, dar și pentru poporul român de pretutindenea.

O lume, un om, o carte, le gă-

sim oglindite în cartea Înalt Prea Sfințitul Antonie, intitulată așa de sugestiv: Tilcuri noi la texte vechi și Cuvinte la zile mari.

Ca tot ce a scris Mitropolitul Antonie, și această carte în două volume se caracterizează în primul rând prin originalitate. Deși multe din pagini conțin cuvinte culese din Sfintele Scripturi, din Sfântii Părinți și din cimpul larg al culturii și gândirii omenești, niciodată aceste pagini nu-ți dau impresia că le-ai mai întâlnit undeva, cîndva. În al doilea rând, toate articolele sau predilecile nu te țin pe loc. Fiecare frază, fiecare gând, este o treaptă ce te ridică la un nou nivel, este un pas ce te duce mai departe, mai adînc, mai aproape de culmea de lumină, de har, de înțelepciune, de viață. Aceste cărți nu te lasă să stai pe loc și, așa cum este stilul și metoda Mitropolitului Antonie gândul lui te ia de mină, te ajută, te însoțește să mergi bucuros pe calea vieții, spre împlinire și desăvîșire, spre Dumnezeu. Cuprinsul acestei cărți este viu, proaspăt, ziditor, te îmbogățește, îți răspunde la multe întrebări la care tu pînă atunci nu le-ai găsit răspuns.

Cultura noastră și tezaurul teologic a fost îmbogățită în mod strălucit și fericit prin aceste cărți, care de acum vor fi o podoabă pentru casele și bibliotecile noastre. Scriul Mitropolitului Antonie, ca o incununare, mai are încă o mare calitate: este foarte actual și modern, așa cum este de altfel și Evanghelia lui Hristos, care nu e nici veche și nici nouă, ci întotdeauna actuală. Așa este și gândirea și scriul Mitropolitului Ardealului, Dr. Antonie Plămădeală.

Nu facem o recenzie, pentru că nu se poate, textul e prea bogat, prea interesant, prea important, el trebuie citit, acesta este un privilegiu pe care ni l-a oferit I.P.S. Mitropolit Antonie când a adunat în aceste două volume, o parte din recolta muncii sale realizată în timpuri cu totul excepționale pentru Biserica și poporul român. Și ca o incununare, scriul I.P.S. Sale este de o mare claritate și frumusețe literară. Paginile acestea, ca tot ce a scris Mitropolitul Antonie, sint scrise într-o prea frumoasă limbă literară românească, în limba pe care o pricepe fiecare român, învățat sau mai puțin învățat. Limba dulce a mamelor noastre, limba lui Eminescu și a lui Creangă, limba, despre care inspiratul poet basarabean, copămintean cu Mitropolitul Antonie, a spus: *Limba noastră-i limbă sfințită / Limba vechilor cazanii / Care spun și care-o cântă / Pe la vatra lor țărani.*

† JUSTINIAN
Episcopul Maramureșului și
Sătmăului

Ce ne cere Clujul?

(urmăre din pag. 1)

1948, pe care a îmbrățișat-o din toată inima.

Cult și evlavios, milostiv dar sever cu sine însuși, socotit bine pregătit pentru rosturi mai înalte și, în vederea omogenizării celor două Biserici, la 8 iunie 1949 a fost ales episcop al Romanului și Hușilor, fiind hirotonit la 21 august 1949, la reședința patriarhală din Dragoslavele-Muscel, în noua treaptă, de pururea pomenitii mitropolitii Nicolae Bălan al Ardealului, Firmilian Marin al Olteniei și de episcopul Iosif Gafton al Rîmnicului și Argeșului, în prezența patriarhului de pioasă amintire Justinian Marina.

O săptămână mai târziu, la 28 august 1949, a fost instalat cu cinstea convenită în scaunul de episcop al Romanului și Hușilor. S-a remarcat acolo ca om de rugăciune. Avea orele lui de intrare în biserică, vestea de om duhovnicesc răspindindu-se de îndată în toată Moldova.

La 19 decembrie 1957, trecind episcopul Nicolae Colan ca mitropolit la Sibiu, după o păstorie binecuvîntată și plină de roade pe plaiurile lui Ștefan cel Mare și Sfinții eparhia Romanului, vladica Teofil este ales de către Colegiul electoral bisericesc în locul vacant de episcop al Vadului, Feleacului și Clujului, fiind chemat astfel să-și continue strădanile arhieresti și în lucrarea de consolidare a unității spirituale a tuturor românilor, de apărare a credinței strămoșești, în provincia în care ostense cu vădit folos creștinesc, înainte de intrarea în treapta arhieriei.

Credincioșii eparhiei Clujului l-au primit cu multă încredere, căci era ager la cuget și dulce la cuvînt, impunea prin evlavie și viața sa. La Cluj a desfășurat un ecumenism local bine echilibrat, căpătînd o recunoaștere chiar din partea Facultății Protestante de acolo, care i-a acordat titlul de dr. honoris causa.

În anul 1973, episcopia Clujului fiind ridicată la treapta de arhiepiscopie, vladica Teofil a fost ridicat la teapta de arhiepiscop.

A fost, cum am spus un om al rugăciunii, al Scripturii, al bunului sfat și al milosteniei.

Într-un carnetel i s-a găsit un fel de Testament, cu arătarea lui să se dea cite ceva din banii rămași de la el. Era o listă de săraci pe care îi ajuta mereu. Facultății de Teologie de la Sibiu i-a lăsat Biblia sa cu însemnări.

A fost un om smerit, cumpătat la vorbă, iertător și plin de bunătațe, un slujitor desăvîșit. Vladica Teofil a fost mai presus de toate un ortodox convins și un bun lucrător în via strămoșilor noștri, iubind bilenara noastră istorie românească și creștinească. Mi-a telefonat chiar în zilele Revoluției din decembrie 1989, să nu ne facem gândiri în legătură cu dînsul, pentru că el a trecut la Ortodoxie din convingere și că rămîne pe mai departe ortodox. A scris în acest sens și Sfințitul Sinod.

De altfel așa au fost un număr mare de preoți trecuți în 1948 la ortodoxie și rămași și acum ortodocși.

Personalitatea vladică Teofil a fost, așadar, limpede și dreaptă. Toți cîți am avut prilejul să ne aflăm în preajma lui, cu prisosință am putut să-i prețuim omnia și bunătața, tactul și înțelepciunea, afecțiunea simplă și naturală cu care îi înconjură pe toți, și vocația de om cumsecade, avînd o înțelegere cuprinzătoare cu care știa să mîngîie și să întîmpine, mai ales momentele grele ale vieții altora.

Așa a fost și așa a trecut prin această viață vladica Teofil Herineanu de la Cluj, care prin ceea ce a săvîșit, trăind în lumea de aici, a înscris o luminoasă pagină în istoria Bisericii strămoșești.

Plecînd dintre noi, a lăsat în urmă amintirea unui om de caracter, iubit și prețuit de toți, a unui ierarh neobosit care, după exemplul iluștrilor săi înaintași, sezător în istoricul scaun al Vadului, Feleacului și Clujului, și-au închinat întreaga viață slujirii Bisericii și neamului.

Fie ca pilda vieții lui, în toate manifestările ei, să rămînă pentru noi un luminos îndemn spre o mai susținută activitate în folosul Bisericii și al Patriei. Vesnică să-i fie amintirea și sufletul lui nobil să se odihnească în pace în ceata dreptilor și în sălașul celor aleși ai Domnului!

Mărit Colegiu Electoral,

Potrivit rînduiriilor Sfințelor Canoane și ale Statutului de Organizare și Funcționare a Bisericii Ortodoxe Române, vă fac astăzi pofrire, în calitate de

Date biobibliografice ale noului Arhiepiscop...

(urmăre din pag. 1-a)

— Facerea (versuri), în „M.O.“ nr. 5—6/1970.
— „Telegraf Român“ își face un titlu de mîndrie din „A-l fi avut colaborator.“

În ultimul timp, în retragerea sa de la Mănăstirea Văratec, părintele Bartolomeu Anania s-a dedicat diortosirii textului Sfintei Scripturi Noul Testament, predat la tipar, urmînd să apară în curînd. Prin această binecuvîntată strădanie, noul ales arhiepiscop păștește pe urmele unui vrednic înaintaș în slujirea preotească și fructificarea înzestrării literare: preotul și scriitorul Gala Galaction.

Dar, părintele Bartol meu Anania este precum se știe și o prezentă marcantă în spațiul literaturii române contemporane. Creția sa literară subsumează peste 16 volume de poezie, proză, teatru, memorialistică și eseuri. În 1982 a obținut premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor din România, al cărui membru este. Menționăm cîteva dintre titlurile volumelor din domeniul literaturii, pe care le-a publicat:

— Miorița, poem dramatic, cu o prefață de T. Argehi, Ed. pt. Literatură, 1966.

— Mesterul Manole, poem dramatic, Ed. pt. Literatură, 1968.

— Du-te vreme, vino, vreme! poem dramatic, Editura Tineretului, 1969.

— Steaua zimbrului, București, Editura Eminescu, 1971.

— Geneza, versuri, Ed. Cartea Românească, 1971.

(Urmăre din pag. 1-a)

mină și iubire — cu trăirea duhovnicescă și sfințenia vieții.

Am spus că posibilitatea de a deveni teolog, în înțelesul de vorbitor cu Dumnezeu, este la îndemina credincioșilor care, cu inimă curată și smerită, cu iubire de fii, se apropie de El. Această posibilitate, dar și obligație, revine slujitorilor sfinții prin Taina preoției. Ei se numesc teologi, în timpul studiilor în care se pregătesc pentru cunoașterea învățăturilor

Mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Crișana și Maramureș, să chibzuim împreună cu toată înțelepciunea la completarea scaunului vacant de arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, cu un ierarh care să fie demn urmaș al înaintașilor săi în acest istoric scaun vladicesc și la înălțimea așteptărilor clerului și credincioșilor din această de Dumnezeu păzită eparhie.

Căci nu trebuie să uităm că această străveche eparhie se leagă de numele lui Ștefan cel Mare și Sfinț, ctitorul uneia din cele mai vechi episcopii cunoscută, a românilor ortodocși din Ardeal, pe care vrednicul voievod moldovean a așezat-o cu aproape 500 de ani în urmă în minăstirea zidită de el la Vad, pe apa Someșului și căreia i-a dat pe întiul ei episcop, Ilarion, hirotonit de Mitropolitul Moldovei.

A doua Episcopie veche s-a întemeiat la Feleac, lîngă Cluj, de către un episcop pribeg, fugit de undeva din sud, de spaima turcilor.

Ambele episcopii însă, s-au mai ascuns în istorie, asemenea unor riuri care se ascund sub pământ ca să se arate iarăși, la mari depătări, cu apele mai curate și mai bogate.

Așa, în locul acestor două episcopii apuse, a răsarit în anul 1921, după unirea Transilvaniei cu Patria mamă, proaspătă și plină de viață, episcopia Vadului, Feleacului și Clujului.

I-a fost hărăzit de Domnul neuitatului vladică Nicolae Ivan ca să reinvieze ctitoria voievodală a Domnului Ștefan, ctitorind în Cluj, catedrala, marelui Sion sau care se odihnește astăzi, și tot el a zidit reședința episcopală, potrivit nevoilor vremii, ca și o înaltă școală de pregătire teologică.

A fost urmat apoi de tinărul cărturar, meșter încusit în rostuirea slovei și cuvîntului, dar mai ales neîntrecut iubitor al limbii „vechilor cazanii“, episcopul academician Nicolae Colan, cel care și-a făcut un binemeritat loc în sufletul și în inima românilor de acolo, prin faptul că nu i-a părăsit nici chiar atunci cînd, stăpîniri străine, au frînt cu forța trupul țării, rîpînd o parte din Ardeal prin odiosul diktat de la Viena din anul 1940.

După alegerea episcopului Nicolae Colan ca mitropolit al Ardealului, scaunul vladicesc al episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului a fost încredințat vrednicului de pomenire episcopul Teofil al Romanului și Hușilor, a cărei activitate am prezentat-o mai înainte.

Mărit Colegiu Electoral,

Am trecut pe scurt, prin această istorie a episcopiei, pentru ca să avem în față, la alegerea de azi, pe înaintași care au condus cu vrednicie arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, pe cei mai noi, dar și pe cei din vechime, începînd cu vladica Ilarion, continuînd cu Atanasie, Tarasie, Gheorghe, Spiridon, Ioan Cernea, Teofil, Augustin, Eftimie, Sava, Nicolae Ivan, Nicolae Colan, pînă la pururea pomenitul Teofil Herineanu.

În al doilea rînd va trebui să ținem seama de situația pe care o are arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, și de problemele cu care se confruntă ea. Să nu uităm Clujul universitar care cere om pe măsură, și care are două școli teologice. Eu sint licențiat de Cluj și mă mîndresc cu aceasta.

În al treilea rînd, va trebui să se țină seama de poziția specială pe care arhiepiscopul de Cluj o are în Transilvania și în municipiul Cluj, unde conviețuiesc nu mai puțin de cinci conducători de confesiuni creștine din țara noastră.

Clujul cere un arhiepiscop luminat, care să fie mereu un apărător vrednic al credinței ortodoxe și al ființei românești în acest colț de țară.

Clujul cere un arhiepiscop cu aplecare spre dialog cu alte naționalități și credințe, în duh de înțelegere și toleranță creștină. Clujul cere un arhiepiscop al vremurilor noastre, un om de acțiune, cu soluții bine gîndite la toate problemele, în colaborarea frățească cu clericii și credincioșii săi. Clujul cere un arhiepiscop plin de evlavie, care să se aplece spre cei în necazuri și suferințe, și care să organizeze, după posibilități, o operă filantropică pe măsura înaintașilor din istoria Bisericii creștine. Clujul cere un arhiepiscop bun și vă fac tuturor urarea ca Dumnezeu să ni-l descopere, prin votul nostru, pe cel mai nimerit, mai destoinic și mai bine pregătit pentru scaunul vacant din inima Transilvaniei.

Să ne rugăm ca Bunul Dumnezeu să ne inspire tuturor gîndul cel mai bun.

VINO DOAMNE IISUSE

Duminica a treia din perioada Tridoulului, înainte de începutul Sfințului și Marelui Post al Paștilor, este cunoscută sub numele de Duminica Infricoșătoarei Judecări a Domnului.

Cu toți mărturisim în Simbolul Credinței că Mntuitorul nostru Iisus Hristos „iarăși va să vină cu mărire, să judece viii și morții a cărui împărăție nu va avea sfîrșit“.

Dacă la „plinirea vremii“ (Gal. 4, 4) Mntuitorul a venit în lume blind și smerit, ca să ne învețe pe noi „calea, adevărul și viața“, dacă a suferit pînă la moarte și încă „moarte pe cruce“ (Filipeni 8, 8) la sfîrșitul veacurilor El va veni în trup ca să fie cunoscut de toți, și cu slavă spre a judeca pe cei vii și pe cei morți, răsplătînd fiecăruia după faptele sale.

Tabloul acesta măret este zugrăvit de Sf. Evanghelist Matei în

pericopa evanghelică a duminicii de astăzi (Matei 25, 31—46).

„Cînd va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei sale.

Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile“ (Matei 25, 31—32).

Infricoșată vedere: Judecătorul va sta pe scunul slavei și neamurile vor sta în fața Lui: popoare mari și popoare mici, popoare curioase și popoare cucerite, popoare însemnate și neînsemnate vor veni la judecată fiecare „cu slava sa“. De ce oare va veni iarăși Domnul? Pentru ca să incununeze cu laurii veșniciei iubirea.

Dumnezeu este iubire (I Ioan 4, 15), din iubire a trimis pe Fiul Său în lume, „ca oricine crede în El să se mîntuiască și să aibe viață veșnică“ (Ioan 3, 16).

A venit în lume Fiul lui Dumne-

„Inimă nouă“

„Vă voi da o inimă nouă și duh nou vă voi da“

(Iez. 36, 26)

Omul cu „inimă nouă“ e ridicat la o formă de viață înaltă, în care caută „din toată inima“ sa pe Dumnezeu“ (Deut. 4, 29), ca să se întoarcă din „toată inima“ la El (I Reg. 7, 3) și să-l iubească „din toată inima“ (Deut. 6, 5). Această căutare nu e aparentă, „cu gura și cu buzele numai și departe de inimă“, căci Dumnezeu nu poate fi înșelat: „omul se uită la față dar Domnul se uită la inimă“ (I Reg. 16, 7).

Dumnezeu, Tatăl nostru, pătrunde în inimă, ca să răsplătească fiecăruia după căile lui și după roadele lui (Ier. 17 10). Dumnezeu este numit Tatăl pentru că oamenii sint fiii lui. Fiul al lui Dumnezeu este cel care cu inima sa și prin faptele sale este după chipul părintelui său.

Atașamentul de aici are sens dimensional. Aceasta înseamnă că nu poți fi după chipul lui Dumnezeu fără a sluji din toată inima pe semenii tăi.

Ce înseamnă „inimă nouă“ în antropologia Sfintei Scripturi? Cum se realizează practic o „inimă nouă“?

Întreaga Scriptură este dominată de certitudinea înnoirii. În multe texte ea dă să se înțeleagă că în evoluția către desăvîșire, omul cu „inimă nouă“ își are optica sa. Erorile reprobatoare, atitudinile înapoiate, tendința de a subordona pe om individualismului apacurator, găsesc în el un militant intolerabil, pentru că el nu îmbrățișează un singur aspect ci pe toate celelalte numeroase și variate forme de manifestare a vieții umane.

Ontologia lui va afirma demnitatea augustă a omului. Omul e făcut să comande. În virtutea acestei îndrumări omul e chemat să stăpînească în lume, nu ca hegemon, ci ca egal îndreptățit ca ceilalți oameni, astfel ca toți să ajungă la o dezvoltare maximă.

Făcînd elogiu „omului de inimă“ prorocul Isaia îl consideră responsabil de propria sa devenire cînd zice: „Scutură-te de“

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. prof. Nicolae Neaga

A fi teolog

nezeu în rugăciune neîncetată, cu mintea și cu inima. Mai mult chiar decît vorbitor despre și cu Dumnezeu, preotul este teolog și prin faptul că a primit, la hirotonie, în minile sale, Trupul euharistic al lui Hristos, împărțîndu-se cu El, împărțîndu-l credincioșilor și, prin aceasta, avînd fericirea, dar și înalta răspundere, de a putea trăi, aici pe pământ, fericirea de care s-a învrednicit Sfințitul Ioan Teologul la Cna cea de Taină.

Este condiția strict necesară pentru a se numi cineva teolog și a merita acest nume.

Un prohod excepțional

După cum a anunțat (repetat) presa și Radioul, în ziua de miercuri, 20 ianuarie, ora 16, 1993, s-a oficial, în biserica Mănăstirea Cașin, din București, prohodul distinsului patriot român basarabean Anton Crihan. A decedat, la 9 ianuarie crt., în diaspora românească din Statele Unite ale Americii (orașul Saint Louis, pe Missouri). A dorit (testamentar) să fie adus și îngropat în Basarabia natală. Guvernul român i-a împlinit doleanța. Un avion TAROM i-a adus corpul neînsuflit la București și i-a organizat funerarii, aproape naționale — funerarii deplin meritate.

Biografia lui Anton Crihan este a unui basarabean român get-beget, om de cultură și patriot militant.

S-a născut la 12 iulie 1893, în localitatea Sîngerei-Bălți (pe Râut); a urmat școlile: primară și liceul la Bălți, Facultatea de Științe Economice din Odesa, Facultatea de Drept din București și doctoratul în Științe Politice și Economice din Paris.

Militant politic s-a afirmat din anii tinereții, colaborator la ziarul „Cuvînt Moldovenesc” — organul de presă al Partidului Național Moldovenesc, care l-a delegat și a participat la Congresul soldaților de la Odesa și, la 20—22 octombrie 1917, la Congresul soldaților moldoveni-basarabeni, care a hotărît constituirea Sfatului Țării, format din deputați care să conducă Basarabia; Anton Crihan a fost ales deputat în Sfatul Țării, care, la 27 martie—9 aprilie 1918, a hotărît Unirea „pentru totdeauna” a Basarabiei cu Țara-Mamă, România.

După Unire a activat pentru întărirea și apărarea românismului în Basarabia, a fost ales deputat în Parlamentul românesc (de patru ori) și a făcut parte, ca ministru și secretar de stat, din mai multe guverne Național-Tărăniste și consultant ministerial în probleme agrare-economice. A fost distins cu decorații și medalii: Steaua României, Ordinul Ferdinand...

Cînd România a ajuns Republică Socialistă-Comunistă, expus la represalii, a reușit să se expatrieze mai întii în Franța, apoi în Statele Unite ale Americii, unde a făcut parte din Comitetul Național Român al diasporei române și în guvernul de opoziție al generalului Rădescu, și a militat pentru Basarabia românească. A scris și tipărit două cărți personale: *Le dernier crime des Soviets. La deportation planifiée de la population roumaine de Bessarabie*, 1955, și în limba engleză, *Drepturile României asupra Basarabiei*, văzute de istorici ruși și străini, 1986, S.U.A.

S-a stins la vîrsta de o sută de ani (fără cîteva luni: 12 iulie 1893—9 ianuarie 1993, fapt paradoxal, căci și alți militanți basarabeni au fost longevivi. Pan Halippa a decedat la vîrsta de 96 de ani, prof. Dr. Onisifor Ghibu, ardelean luptător iubitor al Basarabiei, tot la vîrsta de 96 de ani!).

În diaspora, ființa, gîndul, inima și dorul lui Anton Crihan au fost cîntec Basarabia lui natală — Basarabia românească, nerăzlețită de R mânia, și a dorit să fie adus și înhumat în pămîntul Basarabiei. Pentru meritele patriotice și pentru semnificația de pildă și de simbol, România i-a adus corpul neînsuflit și l-a așezat în una din cele mai mari biserici din București, pentru a i se face ceremonial religios ortodox român. Și Pronia cerească a rînduit, cum s-a și spus, ca acest ultim martor semnat al Unirii Basarabiei cu România, în martie—aprilie 1918, să aibă parte de un prohod românesc și ortodox de excepție.

S-a întimplat ca popasul în București, al sicriului cu corpul rece al basarabeanului Anton Crihan, să fie în zilele cînd Sfințul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a fost convocat și să țină ședințe, împrejurare ce a permis ca lerarii actuali ortodocși, născuți în Basarabia, respectiv, Mitropolitul Dr. Antonie Plămădeală al Transilvaniei, Dr. Nestor Vornicescu al Olteniei și P. S. Episcop de la Bălți și locțiitor de Mitropolit al Basarabiei, Petru Păduraru de la Bălți, să participe și să officieze prohodul solemn convenit solului basarabean Anton Crihan.

Răspunsurile le-a dat corul „Limba noastră”, format de coriști basarabeni, dirijat de prof. N. Istrati. Imensa biserică Mănăstirea Cașin se umpluse — ca la Paște. Din asistența, de lingă catafalca, stînga,

distingem prezenta unor oficialități de stat și culturale, poetul Grigore Vieru, Mircea Druc — Președintele al Consiliului Național pentru Reintegrare, fost candidat la Președinția României, Victor Crăciun — Președintele Asociației românilor de pretutindeni, ing. arh. N. P. Halippa (fiul devotatului patriot basarabean Pantelimon Halippa), ing. Al. Chiriac (basarabean) — Președintele Studiului „N. Iorga”, membri ai Asociației „Pro Basarabia și Bucovina”, P. C. ic. stavr. prof. Petre Buburuș, decanul Facultății de Teologie din Chișinău (în șirul clericilor) ș.a.

Au rostit panegirice:

I. P. S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, care a transmis binecuvîntarea Prea Fericitului Patriarh Teoctist, apoi a vorbit, cum a mărturisit, ca fiu al Basarabiei, cu tot atașamentul și tumultul sufletesc. A remarcă orînduirea Providențială, ca basarabeanul bălțean Anton Crihan să fie împințat și prohodit, în București, de episcopul de la Bălți, P. S. Petru, acum și locțiitor de Mitropolit al Basarabiei. S-a referit la meritele patriotice remarcabile ale ultimului deputat basarabean care a votat Unirea Basarabiei cu România, în martie—aprilie 1918, merit pentru care românii și basarabienii trebuie să-i poarte recunoștință și pretuire și să nu-l uite niciodată — cum n-a uitat nici el niciodată Basarabia natală. În continuare, I. P. S. Mitropolit a relatat din relațiile și amintirile sale basarabene — a cunoscut personal pe numeroși oameni de seamă basarabeni, din ei fiindu-i profesori — pe Pantelimon Erhan l-a avut profesor de istorie; i-a pomenit nominal pe Mitropolitul Gurie și pe episcopul Dionisie Erhan. A relatat faptul petrecut, în 1970, cînd la hirotonia de arhieru, în catedrala patriarhală, Pantelimon Halippa, prezent în biserică „a strigat, să-l audă toți (și Tatăl din cer) „Trăiască Basarabia!”, știind cine este episcopul nou. Și atîtea și atîtea împrejurări și amintiri scumpe basarabene, pe care le-a improspătat și le-a sporit în anii recentii și anul trecut, în drumurile I. P. S. Sale în comuna natală (Stolniceni-Lăpușna) și în alte localități și, la sfîrșitul anului trecut, la Chișinău, la recepția festivă ca membru de onoare al Academiei Moldovenești.

A destăinuit și unele din gîndurile și preocupările I. P. S. Sale în legătură cu Basarabia (Republica Moldova), precum deshumarea personalităților de seamă basarabeni, din cimitirele unde sint înmormîntați — așa cum sint cei din Cimitirul Mănăstirii Cernica, și reînhumarea lor la Chișinău, într-un loc de onoare, formînd un Panteon românesc în Basarabia.

A încheiat panegiricul, adresîndu-se direct deputatului Anton Crihan: „Mergi, liniștit, acasă, în Basarabia dorită și neuitată! Ea este acum altfel decum ai lăsat-o și basarabienii cumva și ei altfel de oameni... Însă, în fondul sufletesc au rămas, și provincia și ei, aceiași. Dumnezeu a ajutat și a unit Basarabia românească și ortodoxă cu România în 1918. Tot Dumnezeu v-a reunit-o. Este adevăr sînt că ceea ce unește Dumnezeu, El nu desface. Du-te liniștit, vei găsi odihnă în pămîntul natal. Iar noi, cei ce rămînem în viață, sintem și vom fi fericiți și de urmași că v-am cunoscut și am fost contemporani!”

Preotul ic. stavr. Vasile Teperdei a relatat că în călătoria sa în S.U.A. s-a dus la Saint Louis, l-a căutat pe basarabeanul Anton Crihan, l-a găsit și a fost oaspete în familia sa trei zile, cu neuitate impresii și amintiri. L-a cunoscut acolo și pe basarabeanul bălțean Ioan Cimpoi, care acum a însoțit sicriul lui Anton Crihan și-l conduce peste Prut.

Poetul cunoscut Grigore Vieru, din partea generației noi românești basarabene (Republica Moldova), a arătat valoarea mormîntului lui Anton Crihan, ca „rădăcină vie și roditoare, de sentimente și rațiuni românești în pămîntul natal, a aplicat judicios adevărul biblic: La naștere Dumnezeu ne scrie în Cartea vieții după locul unde ne naștem (Psalmul 87, 10), la fel, la trezirea de apoi, judecătorul cheamă tot după locul natal.

P. C. Pr. Sergiu S. Roșca a arătat relațiile de colaborare militară dintre patriotul Anton Crihan și Gherman Pantea, de la Odesa.

S-a împărțit tradiționala colivă — simbolul și certitudinea nemuririi.

Drum bun, Moș Anton din Sfatul Țării!

Pr. Gh. C.

Credința noastră cea din toate zilele

Că m-am născut ROMÂN — sper că n-am nici o vină. Că m-au botezat ai mei în „rit” (ce-o fi asta?) ortodox, iarăși, cred că nu pot fi „tras pe roată”.

Că „n-am trăit” în Transilvania și, deci, „n-aș ști” ce înseamnă *uniția* — în sfîrșit, să zicem că e adevărat. (Toate la locul și la timpul lor!)

Dar să mi se conteste MAMA care m-a născut, Limba ROMÂNĂ care m-a format, DUMNEZEUL ORTODOX în lumina căruia am crescut, apoi asta e ceva care — „vorba lui” Ion Creangă — „dă de gîndit”. (Cînd? Cui? Unde? — n-are acum importanță. O zic și eu, așa, vorba ceea: „să fie!”)

Atunci — parcă „o spunea” Coșbuc — „mă iau de piept cu Dumnezeu!” Nu mă „iau”, evident, pentru că știu — de la Eminescu citire — că Religia Ortodoxă este „*mama poporului român*”. Și, fără a îngenunchea, necondiționat, în fața geniului național, (cred că nu e cazul să „mă scuz” aici), nu pot să nu-i dau dreptate! (Eu sint Român și Ortodox, nu... trubadur și belicos.)

În definitiv, acest popor al nostru are cca 2000 de ani de *trăire* (atît de zgândărită, atît de zgălțită sau, pur și simplu, atît de furată ori „interzisă” de „alții”), de trăire daco-romană și ortodoxă, toți de sine stătătoare, în pofida tuturor ingerințelor „de afară”. De la Sfantul Andrei citire... De ce s-ar catoliciza sau — culmea, „evangheliza” — tocmai acum?! Chiar atît de proști și înapoiați ne crede Apusul — se pare că nu cel francofon — încît, în lipsa fotbalului „cu botnițe pe figură” — vorba unor copii prezenți pe Stadionul Național —, să ne trimită, pe stadioane și în sălile de sport, „evangelizii” lui Iuda să ne... creștinezize? (El, „acel Apus” uită un lucru esențial: și sovieticii au vrut să „evangelizeze” lumea, dar n-au reușit. Eu însuși am văzut, la Leningrad, în ianuarie 1971, pe „Nevski Prospect”, o biserică transformată în sală de sport, dar tot atunci, la Leningrad — azi, fie cu noroc!, Petersburg — am vizionat, prima dată, și filmul Andrei Rubliov. Bineînțeles, am vizitat „fortăreața” Petro-Pavlovskaja, și catedrala imensă Isaac și, cînd am ieșit din „naosul” ei îmi venea să zbor „spre nord”, pe aripile *Călărețului de aramă*, de fapt, pe „aripile” calului cu doar un singur picior înfipt în zăpada timpului. Noroc cu *Ermitajul*, unde trebuia iar să mergem și să vedem „pictura impresionistă” din U.S.). Așadar, îmi pare că Apusul („apusul” lui Eminescu, care, cum zicea poetul, „și împinse toate neamurile-noace”; dar, tot vorba lui E., „ce-au voit acel Apus?”) nu numai că nu prea înțelege istoria română bilingvară (n-are cum...), înșă se cam miră chiar cînd vede o capodoperă — „broderie în piatră” — precum *Biserica „Trei Ierarhi”* din Iași: „Ce-i lașul ăsta, dom’le? Ce să-i faci, tu, român, dacă, cică, nu e cunoscut „peste Ocean”?!)

Să mai amintim de „procesul lui Brîncuși”? Ne consolăm și noi, românii, cu „spusa” lui Argezi: „*Întînsă, leneșă, pe canapea / Domnița suieră în cartea mea. / ... / Robul a scris-o, Domnul o citește / Fărfa cunoaște că-n adăncul ei / Zace minia bunilor mei*”. Zace „mănia” și dragostea de neam ca-n *Dacica* aceluiași Argezi: „*Mă uit la tine, șubred vas de lut / Trei mii de ani ai încăput. / Veci de vecii, pe care le întruși, / S-au adunat în golul tău, mărunți, / Și fiecare vîrstă din vecie, / Lăsdînd un fir de praful drept măturie, / L-a rus tinhit în ciobul păstrător. / Clipa trăiește, veacurile mor*”. Căci: „*Olarul, drept pe palma lui te-a pus / Și-ai scos răspuns, la deget, în auz. / Frațedul sunet, dulce, lin / E-ntreg și nou ca la-ncăput, și plin*”.

Dar ce mai apelez eu la faptele de artă? Există o *Istorie națională*, bilingvară, pe care, oricît ar vrea s-o facă, n-o poate contesta, serios, nimeni. Există o *Istorie a Transilvaniei*. Există o *Istorie a Bisericii Ortodoxe Române*.

Și, dacă, de pildă, „nu sint de ajuns” nici *miniaturile* lui Picu Procopie Pătruț, nici bisericele „brâncovenesti” din jurul Sibului, nici... *icoanele pe sticlă* din Transilvania, nici ortodoxismul unor savanți ca lingvistul Sextil PUȘCARIU (fost primul Președinte al *Frăției Ortodoxe Române* — F.O.R., între anii 1933—1939), medicul și scriitorul Victor PĂPILIAN sau istoricul David PRODAN, atunci iați un ultim argument: *Pages de l'histoire de l'Eglise roumaine. Considerations au sujet de l'unitisme en Transylvanie*, Editions de l'Institut Biblique..., Bucurest, 1991, de Preot prof. Dr. Mircea PĂCURARIU — despre care un simplu mirean ca mine ce ar putea spune decît că sint atît de convingătoare (pentru oricine știe să citească... franțuzește) și că sint scrise cu atîtă sîngă românească — să-i mai invoc pe „antologarii” Petru Maior, Gh. Șincai ori filosoful Simion Bărnuțiu, cu al său *Discurs Românii și Ungurii*, rostit la 2/14 mai 1848 la Catedrala de la Blaj? — încît trebuie să ai „suflet de...” ca să nu te cutremuri și să nu-ți iubești credința bunilor și stră-bunilor tăi și să te chinii voiajorilor, lucrătorilor „papistași” de aiurea...

Fănuș Băileșteanu

Elogiul „MIORIȚEI”

Pe cît de frumoasă, pe atît parcă de neadevărată, Miorița în versiunea lui V. Alecsandri rămîne totuși capodopera poeziei noastre păstoroșe. De-a lungul timpului, literați, oameni de știință și filozofi, români și străini (Georg W.F. Hegel, Jules Michelet, Dora D'Istria (= fiica lui G. Asaki), Ramiro Ortiz, Leo Spitzer etc.) sint unanim de acord că balada păstoroască, Miorița, e briliantul cel mai strălucit al poeziei noastre populare.

E cel mai bogat motiv folcloric din spațiul carpatic și cuprinde în monografia lui A. Fochi din 1964 — 930 de variante, iar azi se semnalează cca 1200, poate mai multe.

Ovid Densușianu afirmă, la vremea lui, că nici una din variantele *Mioriței* nu pot concura, sub raportul artei, cu versiunea lui V. Alecsandri. Această baladă a atras și stimulat în jurul ei numeroase cercetări și judecăți de valoare. Din mulțimea nenumărată a acestora am ales cîteva spre a le reîmprospăta și supune din nou atenției.

A. Russo, descoperitorul fericit al ei, scria: „Păstorii cîmpilor și al munților noștri (...) a produs cea mai frumoasă epopee păstoroască din lume: *Miorița*. Însuși Virgil și Ovid s-ar fi mîndrit cu drept cuvînt, dacă ar fi compus această minune poetică.” Iar V. Alecsandri, care a publicat-o, punînd-o astfel în circulație livrescă, îi scria lui A. Hurmuzachi: „Îți trimit acum întreaga baladă a *Mioarei*. Oricare român o va cetii în gazeta ta, va avea dreptul de a se fîli de genul neamului său!” Iar mai tîrziu unui alt prieten: „Să fii convins că dacă natura binevoitoare m-ar fi înzestrat cu un geniu poetic atît de mare pentru a compune *Miorița*, mi-ar fi făcut onoare și aș fi fost destul de egoist să n-o public decît sub numele meu.”

Concurentul la regalitatea literară a poetului de la Mircești, cel

*Un voincel nant,
Nant și sprîncean,
Sprîncelele lui,
Pana corbului,
Ochișorii lui
Mura cîmpului,
Fejișoara lui
Spuma lapelui,
Mustăcioara lui
Spicul grîului,
Coapă la răcoare,
Neajunsă de soare,
Coapă la pămînt
Neajunsă de vînt.*

După cum se observă cu ușurință, portretul tînarului se aseamănă cu cel al ciobanului din *Miorița*, ceea ce ne îndreptățește să afirmăm că V. Alecsandri a adăugat baladei ultimele două nuclee: alegoria moarte — nuntă și motivul măicuței bătrîne, care face portretul metaforic al ciobanului.

(Continuare în pag. a 6-a)
Grațian Jucan

Un tînar drag Mîntuitorului

Fiecare dintre cei trei sfinți Evangheliști sinoptici, Matei, Marcu și Luca, a cuprins în Evanghelia sa și relatarea despre tînarul cel bogat (Matei 19, 16—22; Marcu 10, 17—22. Luca 18, 18—23). Cînd zicem „tînarul cel bogat” oricare dintre cititorii Sfințelor Evanghelii se gîndește la acel tînar, care avea multe bogății și care n-a putut să se desprindă de ele, ca, în deplină libertate, să-i slujească Domnului Hristos, ci a plecat „întristat” din fața Mîntuitorului. E firesc să avem în vedere această situație, mai ales că și Domnul Hristos a avut în vedere piedica pe care o prezintă bogățiile pe calea înaintării spre împărăția cerurilor (Matei 19, 23—24; Marcu 10, 23—25; Luca 18, 24—25). Întrebarea este: oare tînarul bogat a rămas înafara împărăției cerurilor? Oare n-a ajuns el niciodată să urmeze Fiului lui Dumnezeu, deplin dezlegat de bogățiile sale? Dacă luăm în considerare faptul că la întrebarea ucenicilor Săi: „Atunci cine poate să se mîntuiască?” (Marcu 10, 26), Domnul Hristos a răspuns: „La oameni lucrul e cu neputință, dar nu la Dumnezeu. Căci la Dumnezeu toate sint cu putință”

(Marcu 10, 27), avem motive să credem că Mîntuitorul l-a ajutat pe acel tînar să se desprindă de legăturile bogățiilor și să se facă vrednic de împărăția lui Dumnezeu. Iar asta, cu atît mai mult, cu cît se știe — și ar fi bine să se știe și mai mult — că tînarul cel bogat a fost un tînar de care i-a fost drag Mîntuitorului, de vreme ce se afirmă în Sfînta Evanghelia de la Marcu: „Iisus privind el (la tînar) îi fu drag” (10, 21).

Prin urmare, tînarul cel bogat a fost un tînar drag Mîntuitorului. Acest adevăr este nebagat în seamă și necunoscut de mulți, necunoscut de către cei mai mulți. Și totuși Domnului Hristos i-a fost drag de tînarul cel bogat. De ce i-a fost drag de acel tînar? I-a fost drag, pentru preocuparea ce o avea el și pentru viața cinstită pe care o ducea.

Dar să vedem ce ni se spune în Sfînta Evanghelia despre tînarul drag Mîntuitorului. Ni se spune că în împrejurarea în care Iisus avea să plece în altă parte, „cineva a alergat la El și cîzînd în genunchi, l-a întrebat: „Învățătoarele bune, ce să fac ca să moștenesc viața cea veșnică?” (Marcu 10, 17). Răspunsul dat de Mîntuitorul,

la această întrebare, așa cum îl găsim în Evanghelia de la Matei, este: „De vrei să intri în viață, păzește poruncile” (19, 17). Ca răspuns la întrebarea: „Care porunci?” trebuie să le împlinesc, Domnul Hristos a numit cinci din cele zece porunci date lui Moise pe Muntele Sinai, a numit cinci dintre poruncile din Decalog, și anume: „Să nu precurvești” (porunca a șaptea), „să nu uciți” (porunca a șasea), „să nu furi” (porunca a opta), „să nu fii mărturie mincinoasă” (porunca a noua), „cinsteste pe tatăl tău și pe mama ta” (Luca 18, 20) (porunca a cincea). Pe lingă aceste cinci porunci din Decalog, în Sf. Evanghelia de la Matei mai găsim „să iubești pe aproapele tău ca însuși pe tine” (19, 19), iar în Sf. Evanghelia de la Marcu, pe lingă aceleași cinci porunci, mai găsim „să nu înșeli pe nimeni” (10, 19).

La aceasta, tînarul a răspuns: „Învățătoarele, acestea toate le-am păzit din tinerețele mele” (10, 20). După acestea și în legătură cu acestea, urmează afirmația Sf. Evangelistului Marcu că „Iisus privind la el îi fu drag” (10, 21).

Să luăm aminte și să nu uităm: lui Iisus, Mîntuitorului nostru, i-a fost drag tînarul cel bogat. De ce i-a fost drag? I-a fost drag, fiind-

(Continuare în pag. a 6-a)

Arhim. Teofil Părăian

Duh umilit, inimă înfrîntă și smerită

Între principalele îndatoriri ale creștinului ortodox se include și: „... cercetarea sf. Biserici, participarea la sf. Slujbe...” în zile de sărbătoare, pentru a aduce mulțumită și laudă lui Dumnezeu pentru toate darurile Sale cele bogate. Biserica, spune Sf. Ap. Pavel este: „stîlp și întărire a adevărului” (I Tim. III, 15), loc de reculegere sufletească și rugăciune, de spor în credință. Aici își reface credinciosul legătura cu Dumnezeu iar cel ce-i caută mîntuire în afara Bisericii n-o va putea găsi. Credinciosul este conștient de acest adevăr și stăruie să se achite corect de îndatoririle sale morale.

Multe sint însă păcatele ce-l ispitesc și-l îndeamnă pe credincios să rătăcească de la adevăr. De aceea, mai ales acum în perioada Postului Mare, Biserica îi pregătește pe cei botezați în mod special pentru marele praznic al Învierii. Prin pilda vameșului și fariseului ne învață cum se cuvine să fie rugăciunile noastre și ce mult păcătuieste cel stăpînit de prea multă mîndrie. Păcatul capital cunoscut sub diferite numiri: mîndrie, orgoliu, îngîmfare, megalomanie etc. îl îndepărtează pe om nu numai de Dumnezeu, dar și de oameni. Omul mîndru se înalță prea mult pe sine și nesocotește în aceeași măsură pe semenii săi. Pentru cel mîndru și plin de sine pare jignire să primească de la altul ceva.

Mîndria este o nealță folosită de diavol pentru a-l îndepărta pe om de voia lui Dumnezeu și de semenii săi. Din cauza acestui păcat drăcesc au căzut chiar și ingerii cu căpetenia lor, Lucifer: „... văzut-am pe Satana, ca un fulger din cer cîzînd.” (Lc. X, 28). Stăpînit de mîndrie, fariseul din Sf. Ev. de astăzi și-a prefăcut rugăciunea sa în laudă de sine mărturisind fără rușine că: „postesc de două ori pe săptămînă dau zeciuială și nu sint ca ceilalți oameni hrăpăreți, nedrept și destrînat...” (Lc. XVIII, 11).

Cîtă neavușință și de desconsiderare a îndatoririlor morale în acest exemplu negativ de „credincios” care se laudă pe sine și jigneste pe alții! Cu totul lipsit de

(Continuare în pag. a 6-a)
Pr. ic. st. Gh. Solcan

vor cădea și tot pămîntul se va cutremura și să ne rugăm cu umilință așa cum facem de fiecare dată la Sf. Liturghie, cînd de la Domnul „sfîrșit creștinesc vieții noastre, fără patimă, nerușinat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos”, pentru a ne putea învrednici să stăm de-a dreapta Măriii Sale, în veci de veci. AMIN.

„În inima noastră nu sînteți strămtorați”

(Urmare din pag. a 3-a)

Am încrestat aceste cîteva gînduri acum la începutul postului Sf. Paști, care, după pilda atît de grăitoare a Sf. Apostol Pavel, ne cheamă în chip special pe toți fiii Bisericii să ne lărgim inimile spre a cuprinde pe cît mai mulți în ea, să ne încingem dragostea noastră către Dumnezeu și către semenii, să fim mai înțeleghători cu cei din jur, mai deschîși în a-i ajuta cu sfatul bun și cu fapta, perioadă de „trezire din somn” și de „îmbrăcare în armele luminii”, cum grăiește și Apostolul din *Duminica lăsatului sec de brînză*, iar pentru slujitorii bisericești perioadă și de întărirea a rivnei pentru lucrul lui Dumnezeu.

Așadar, acum mai ales Sf. Apostol Pavel ne cheamă cu aceeași dragoste cu care își chema fiii săi duhovnicești direcți de altă dată: Rogu-vă dar „urmați-mi mie, precum și eu urmez lui Hristos” (I Cor. 11, 1).

Vino Iisuse Doamne

(Urmare din pag. a 4-a)

nu-i va recunoaște ca ucenici ai Lui și îi va trimite în „focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui” (Matei 25, 41).

Făcînd bine față de semenii noștri și arătîndu-le dragostea nefernică vom arăta cu adevărat că Hristos este „viața noastră” (Col. 3, 4) și că noi sintem ucenici ai Lui, împlinindu-i poruncile și recunoscîndu-L în fiecare semen al nostru care are nevoie de ajutor.

Cine vrea să fie creștin și Om, trebuie să rămînă în dragoste, iar fapta lui ca să fie veșnică, să fie zidită pe dragoste.

Dacă omenirea, cu adevărat, ar înțelege acest adevăr, adevărul dragostei și al păcii, atunci n-ar mai fi nevoie ca Fiul Omului să coboare iarăși pe pămînt ca Judecător, căci unde este dragoste acolo este Dumnezeu, acolo este Hristos, acolo este cerul pe pămînt, în care împărățește „dreptatea, pacea și bucuria în Duhul Sfinț” (Romani 14, 17).

Protecția familiei, a mamei și copilului în Telegraful Român — 1853 - 1953

De la înființarea sa, *Telegraful român* și-a propus să devină „o gazetă politică, industrială, comercială și literară”, „să contribuie la răspândirea în rândul poporului a ideilor moderne, să-l lumineze în mod convinsiv asupra adevăratelor sale trebuințe sufletești și materiale și astfel să sprijine năzuința spre progres a poporului și lupta pentru înaintare în cultură, drepturi politice și bunăstare economică”.

Ca ziar periodic al românilor din Ardeal până în 1919, ca organ al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu, al episcopilor Cluj și Oradea și apoi al Mitropoliei Ardealului, *Telegraful român* s-a impus în presa românească prin varietatea și complexitatea tematică politică, economică, culturală, bisericească, devenind o prestigioasă publicație de informare și opinie în toate domeniile vieții sociale. Încă din primele decenii de existență, *Telegraful român* a fost apreciat de Mihail Kogălniceanu ca fiind „cea mai bună și cea mai românească din Ardeal și una dintre cele mai bine redactate gazete”, iar Mihai Eminescu l-a considerat ca fiind „cea mai modernă gazetă”.

Din varietatea tematică desprindem problematica asistenței sociale: protecția familiei, a mamei și copilului, a orfanilor și a altor defavorizați social, activitatea fundațiilor și a societăților de binefacere, opera socială a Bisericii Ortodoxe Române. Ca un omagiu adus fondatorului acestui prestigios ziar *Andrei Șaguna* și traditorilor săi redactori, prezentăm o succintă retrospectivă, în primul secol de existență, a acestei problematice.

Protecția familiei, a mamei și copilului reprezintă una dintre direcțiile activității de asistență socială în sprijinul politicii demografice prin: starea de sănătate fizică și mentală, susținerea natalității și combaterea mortalității înăntare, întărirea juridică și morală-religioasă a familiei și prevenirea destrămării ei, combaterea viciilor ce agrează conviețuirea, afirmarea drepturilor copilului la viață și educație, consolidarea identității religioase, culturale, naționale a poporului român.

Educația și emanciparea femeii prin cultură, în primul rând pentru viața de familie, creșterea și educația copiilor, constituie subiectul unor interesante articole. Amintim câteva titluri apărute în numerele primilor ani de existență a *Telegrafului român*: „Chemarea și cultura femeii” — Nr. 58/1854, „Educația femeilor” — Nr. 39—41/1856; „Educația moral-religioasă” — Nr. 45—49/1856, „Destinația femeilor” — Nr. 61—63, 72—73, 75—76/1856 s.a.

Rolul educativ al mamei în familie a fost convingător demonstrat în numeroase articole, amintim: „Rolul mamei în familie”, Maria Ciobanu — Nr. 60—65/1898, „Copilul nostru”. Drepturile sale. Divorțul, Nr. 19—25/1934, Constanța D. Schiau s.a.

Mama, după Maria Ciobanu, 1898, „pune temelia pentru întreaga viață a unui om. În mina mamei stă puterea de a forma caractere frumoase, de a pregăti națiunii sale fiii care să lucreze pentru binele și dezvoltarea ei”. Puterea mamei stă în blândete, înțelepciune și judecată. S-au dat sfaturi amănunțite pentru creșterea fizică și spirituală, pentru educarea inteligentiei, memoriei, fanteziei, voinței și caracterului copiilor, pentru educația lor moral-religioasă. „O inimă care crede în Dumnezeu și speră ajutorul lui, acela niciodată nu-și va urea viața, căci credința mintuie, speranța dă puteri, iubirea ridică sufletul pe aripile fericii... Limba și religia sînt temelia pe care se ridică altare naționale... Cînd mama va iubi limba, religia, datinile și doinele frumoase, învățîndu-i și pe copii, atunci ei le vor păstra cu scumpătate”.

Printr-o bună educație, după Constanța D. Schiau, 1914, „ni se însoțită respect pentru legile divine și omenești, respect pentru datoriile pe care le avem, pentru aproapele nostru, pentru sine”. Printr-o bună educație „devenim drepiți, onești, umani, miloși, îndurători, sîntem

Un tânăr drag Mîntuitorului

(Urmare din pag. a 5-a)

că era preocupat de viața de veci. Dar nu numai pentru atîta, ci și pentru faptul că a împlinit poruncile, pe care i le-a așezat Mîntuitorul, ca fiind necesare pentru a avea cineva viața vesnică. La drept vorbind, tânărul cel bogat împlinea condiția pentru a intra în viață, potrivit cu cuvîntul: „De vrei să intri în viață, păzește poruncile”. Domnul Hristos voia să-i dea mai mult, încă în această viață scutindu-l de mulțimea grijilor pămîntești, pe care le aduce bogăția. Dar pentru așa ceva tânărul încă nu era pregătit, însă nu-i putea contesta nimeni împlinirea morale pe care le avea și pentru care Domnul Hristos l-a iubit.

În fața acestei situații, să ne cercetăm și noi pe noi înșine, ca să vedem dacă sîntem și noi la

măsura de a fi și noi dragi Mîntuitorului. Prima întrebare este: Sîntem noi preocupați de viața vesnică? Dacă sîntem, răspunsul îl avem: să împlinim poruncile. Știm și cîteva din poruncile de neapărată trebuință. Putem spune și noi ca acel tânăr: „Toate acestea le-am împlinit”? Dacă da, atunci înseamnă că și de noi îi este drag Mîntuitorului. Dacă nu, trebuie să ne simim ca cel puțin de acum înainte să ducem o viață ireproșabilă, o viață re care să o binecuvînteze Dumnezeu. Asta ar însemna să astupăm cu sucul negativ al vieții noastre, cu unul pozitiv, care să-i placă Mîntuitorului, și atunci putem fi siguri că și pe noi ne va cuprinde Domnul Hristos în iubirea Sa, și de noi îi va fi drag Mîntuitorului nostru.

Doamne, Iisuse Hristoase, fă-ne vrednici de dragostea Ta!

Duh umilit, inimă înfrîntă și smerită

(Urmare din pag. a 5-a)

înțelepciune se dovedește un astfel de om ce nu se vede decît pe el și nu se rușinează să-l lipsească pe semen de drepturile sale.

Ca să nu cădem în păcat sîntem îndemnați de Biserica noastră ca: „... *încearcă să se cerceteze pe sine...*” (I Cor. XII, 28), mai ales în răstimpul Postului Mare special rînduit de Biserică pentru acest lucru. Dacă ne vom cerceta sincer și cu dorință de îndreptare, ca unii ce știm că: „*nimeni nu este lipsit de păcat*” (Pilde, XX, 12), în sufletul nostru se va naște părerea de rău, căința ce ne va îndemna să cerem duhovnicului, împuternicit prin Sf. Taină a Preoției, mijlocirea și iertarea păcatelor noastre. În urma acestui act de credință, ne vom întoarce acasă, ca și vameșul „*îndreptat...*” (Lc. XVIII, 14), deoarece ne-am recunoscut păcatele, le-am mărturisit ușurîndu-ne sufletește.

Un bun credincios știe că prin mărturisire nu se renunță la demnitate, ci la păcate. Credinciosul are mereu în față exemplul Mîntuitorului Iisus Hristos cel „*blînd și smerit cu inima...*” (Mt. XI, 29). Această smerenie ne vine în ajutor, ne înalță în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Iată din care cauză bunul creștin se îndreaptă către Dumnezeu și-l înalță tot ce este mai bun, mai frumos în sufletul său atunci cînd vine la sf. biserică să se roage. Greșesc cei care gîndesc altfel, cei care vin la biserică cu alt scop. În „casa lui Dumnezeu” noi

nu ne putem lăuda fariseic cu lucruri ce nu ne aparțin: „*Ce lucruri ai, omule, pe care să nu le fi primit? Și dacă le-ai primit, de ce te lauzi ca și cum nu le-ai fi primit?*” (I Cor. IV, 7).

Mîntuitorul a fost foarte aspru cu fariseii cei mîndri ce nu se achitau corect de îndatoririle lor morale, deoarece „*Celor mîndri Dumnezeu le stă împotriva...*” (I Petru, V, 5), mîndria însemnînd și lipsă de bun simț, lipsă de caracter. Omul are oricînd nevoie de ajutorul lui Dumnezeu și al semenilor săi. Numai cel lipsit de înțelepciune își pierde și omnia. În fața lui Dumnezeu sîntem prea neputincioși ca să ne lăsăm lipsiți de purtarea Sa de grijă. Să lăsăm faptele să vorbească despre noi și nu vorbele noastre pornite din mîndrie. Este bine să nu uităm că Mîntuitorul a făcut ceea ce a spus. Noi facem ceea ce spunem? Mîntuitorul a trăit după cum a învățat. Noi trăim după cum ne lăudăm?

Iată, timpul Postului Mare ne oferă prilej de cercetare și îndreptare. Să stăruim a reface legătura noastră cu Dumnezeu prin rugăcuni pornite din adîncul sufletului nostru, dintr-o convingere și credință tare, nu din fătarnicie și de ochii lumii. Pe Dumnezeu nimeni nu-l poate înșela. De aceea credinciosul bun se laudă cu ale sale, nu se mîndrește știind că „*Tot cel ce se înalță pe sine se va smeri; iar cel ce se smereste, se va înalța.*” (Lc. XVIII, 14).

opriți a fi trufași, vanitoși, lacomi, malițioși”. Se condamnă divorțul, „adevărată aberație”. A fi crescut de părinți este dreptul natural al copilului. „El are nevoie nu numai de hrană și îmbrăcăminte, are nevoie de îngrijiri afectuoase, de mîini puternice prin iubire și devotament, de miinle părinților”.

În primele decenii ale secolului nostru se practicau periodic expozițiile de copii, organizate cu prilejul adunărilor și serbarilor „Asociațiunii” în diferite localități (T.R. nr. 82—83, 93, 112/1906, 59, 103/1908, 100/1911 s.a.), în semn de respect pentru sacrificiul și dăruirea mamelor în creșterea și educarea copiilor. Se premiau copiii reușiți educațional, deși avantați erau cei cu o constituție individuală în-născută. Medicii instruiau femeile în privința igienei, preoții, învățătorii și notarii supravegheau respectarea sfaturilor.

Ocotirea familiei și a copiilor se realiza și prin *acțiuni caritabile*. În special *Reuniunile de femei* (T.R. nr. 60/1912, 103/1915, 65/1916, 84—85/1926 s.a.), *Reuniunile sodalilor* (meseriașilor) (T.R. nr. 139, 142/1901, 9/1902, 2/1910, 5/1919, 11/1942 s.a.), dar și *Socetățile de binefacere* au inițiat colecte de alimente, bani și îmbrăcăminte pentru săraci, văduve și copii.

În *acțiunile de medicină socială* s-au implicat preoții, medicii și învățătorii. Pentru starea de sănătate erau combătute *viciile*: alcoolismul, trîndăvia, concubinajul. *Alcoolismul* (T.R. nr. 61/1853, 77/1891, 1/1910, 25/1934 s.a.) era prezentat ca un pericol pentru conviețuire, ducînd la consecințe grave: criminalitate, degenerare. După o statistică a dr. C. Mihăilescu, în 1934, în România erau 50 000 circumiși și se cheltuiau anual mai mult de 78 milioane lei pentru băuturi.

În combaterea concubinajului (T.R. nr.123/1891, 11—50/1901, 19—25/1934 s.a.), Biserica a intervenit prin predicile de înfrînare a sexualismului, prin tact deosebit de spovedire și mărturisire. S-au făcut recomandări pentru reviziunea legilor politice și bisericești, pentru micșorarea taxelor la încheierea și desfacerea căsătoriei.

O problemă socială stringentă în perioada interbelică era *revigorarea neamului românesc*, ceea ce impunea exigente politici demografice de creștere a natalității, de combatere a avortului și a mortalității infantile. În anii '30, la o populație de 18 milioane de locuitori, natalitatea era 40 000, iar mortalitatea infantilă era 19—23 000. România se afla pe primele locuri între țările Europei în ambele situații. Se nășteau copii debili din cauza subalimentării, a absenței condițiilor igienice de viață. Bolile (tuberculoza, sifilisul, pelagra etc.) făceau ravagii printre copii și adulții. (Dr. C. Mihăilescu, *Igiena socială în România*, T.R. nr. 19—25/1934).

În articolul său „*Biserica și protecția copilului*”, T.R. nr. 9/1943, pentru a combate mortalitatea infantilă și denatalitatea, fenomene îngrijorătoare, pr. dr. Dumitru Stăniloae a susținut rolul Bisericii în terapia morală a oamenilor și în întemeierea leagănelor și spitalelor pentru copii.

În acțiunile de ocrotire socială, de medicină și igienă socială, Biserica ortodoxă română a avut inițiative de referință. Sub protecția sa s-au înființat spitale, azile și orfelinate, s-au întemeiat fonduri și fundații, societăți de binefacere. S-au organizat colecte pentru săraci, bolnavi, răniți. S-au pregătit elevii seminarilor și studenții Academiei teologice în domeniile puericulturii și medicinei sociale, s-au format călugări și călugărițe pentru Crucea Roșie, pentru spitale.

Din inițiativa Episcopului Nicolae Colan, cu concursul Societății naționale ortodoxe a femeilor române, s-a înființat la Cluj, în 1935, *Mînstirea Sfînta Elisabeta* pentru a forma mamei îngrijitoare de bolnavi. Patriarhul Miron a înființat în 1936, cu concursul Ministerului Apărării Naționale și al Ministerului Sănătății, *Institutul de caritate al călugărițelor ortodoxe române* iar în 1938 a înființat *Minăstirea maicilor de caritate* din București.

Ioan Lupas, ca ministru al Instrucțiunii publice și Cultelor, a susținut inițiativa Bisericii de a înființa *Reuniunea ortodoxă pentru ocrotirea familiei, mamei și copilului* (Dr. Gh. Popoviciu, „*Biserica și protecția familiei, mamei și copilului*”, T.R. nr. 14/1943).

Conf. univ. dr. Elena Macavei

Elogiul „MIORIȚEI”

(Urmare din pag. a 5-a)

banului, și cu strălucirea talentului său i-a dat unitate și a înfrumusețat-o, dîndu-ne nu o versiune adevărată, existentă obiectiv în folclor, ci una prea frumoasă, vrînd să atingă un ideal față de poporul român. Ea chemarea epocii! Căci miezul de foc al baladei este impactul omului cu moartea, exprimat în primele trei nuclee: conflictul dintre ciobani, oia nădăzrăvană și culminînd cu testamentul ciobanului, prezent în aproape toate variantele baladei.

„Păstori au fost și sînt încă mulți pe fața pămîntului, — afirma S. Mehedint — începînd din stepele Asiei pînă în colțul de miazăzi al Africii și în pamele Americii, dar o *Mioriță* și o *Doină* n-a produs nimeni afară de poporul român.”

Despre *Miorița* au scris cuvînte de mare laudă și G. Ibrăileanu și Sextil Pușcariu; și L. Blaga și Dan Botta; și G. Călinescu și Al. Dima; și Mircea Eliade și Const. Brăiloiu; și Ion Diacon și Gh. Vrăbîie; și Nicolae Brînda, precum și mulți alții. Mai menționăm cîteva texte: „*Frumusețea Mioriței* nu stă în povestire, ci în elementul liric, sentimental al plîngerii ciobanului tînăr ce va muri — sublinia N. Iorga — și în chemarea întregii naturi spre a-i întovărăși dulce sfîrșitul.”

Despre această baladă Oct. Goga spunea: „Vă aduceți aminte de balada *Mioriței*, acest strălucit moment de sensibilitate populară, în care sufletul tîranului nostru se împletește cu intimitățile naturii, pierzîndu-se parcă într-un mister de nemărginită îmbrățîșare cosmică?” Iar M. Sadoveanu a scris în mai multe rînduri despre ea: *Miorița* (1921); *Poezia populară*, discursul de recepție la Academia Română (1923); *Ochiul care ride* (1937) și *Miorița* (1944): „În toată structura ei, această baladă unică (*Miorița*) este așa de artistică, plină de simțire așa de înaltă pentru natura eternă, încît eu o socotesc drept cea mai nobilă manifestare poetică a neamului nostru.”

„Însemnătatea *Mioriței* — susținea D. Caracostea — din punctul acesta de vedere al legăturilor cu ideile și datinile po-

porane stă în aceea că ea ne pune în contact cu una din laturile fundamentale ale vieții sufletești populare, și totodată cu un izvor principal al oricărei poezii: reprezentările și credințele poporului cu privire la moarte.”

Poezii, criticii și folcloriștii și-au exprimat în cuvinte alese gîndurile despre această impresionantă baladă populară. Ion Pillat scria: „Sîngur geniul poporului român a fost în stare să nască oarecînd mitul poetic al *Mioriței*.” — „Căci, deși patent populară, — insistă Perpessiciu — *Miorița* din versiunea Alecsandri este o poemă întru totul personală, extract din filonul cel mai adînc poporan, dar trecut prin laminorul de aur al unui mare inspirat...” T. Argezei menționa pe bună dreptate:

„...poezia cultă n-a putut ajunge la înălțimea *Mioriței*, decît, poate, cu *Lucațarul* marelui Eminescu.”

Adrian Fochi, cercetătorul cel mai avizat al baladei, scria și el: „*Miorița* e și poezie și cîntec și ca orice creație artistică transfigurează viața și datele realității suî generis.” — „În plan universal, balada *Mioriței*, (...) — scria Zoe Dumitrescu-Busulengă — justifică spiritual, etic și estetic poporul român cu aceeași putere și cu același adevăr al expresiei cu care epopele antice justifică în desfășurarea culturii umane pe inzi ori pe greci.”

În tratatul lor de folclor literar românesc, Mihai Pop și Pavel Ruxăndoiu scriau: „Poemul mioritic reprezintă deci epizoda unui mit, ale cărui vechi valori sacre au fost depășite de evoluția conștiinței umane, dar care și-a conservat și subliniat valorile estetice.” — „*Miorița* este o creație specific națională a poporului român, fără egal la alte popoare, o creație de o originalitate unică.”

Așadar, cu *Miorița* poezia populară românească își atinge apogeul eidei frumusețe. În retrospectiva trecutului și în perspectiva viitorului, *Miorița* în versiunea lui V. Alecsandri rămâne pe cît de neadevărată, pe atît de frumoasă.

Leri adepți, azi adversari ai continuității daco-romane

Un recent caz de apostazie îl constituie poziția adoptată de curînd în problema continuității noastre nord-dunărene de renumitul romanist berlinez Karl Henning Schröder cu ocazia Simpozionului „România în Europa anilor '90” care a avut loc la Berlin în cadrul Institutului de Filologie Romanică al Universității libere din Berlin între 28—30 noiembrie 1991.

Cu exact un secol în urmă la fel a procedat și filologul vienez Wilhelm Tomaschek (1841—1901). În studiul său „*Brumalia și Rosalia*” (1863) apărut în Analele Academiei de Științe din Viena, vol. 60, el afirmă că „dacii și geții romanizați n-au părăsit Dacia nicodată”. Tot el, în revista „*Zeitschrift für öster-reichische Gymnasien*”, 23 (1872), pag. 141—157 își menține aceeași opinie arătîndu-i pe mineriți pîrushi, aduși de romani pentru exploatarea aurului, în Munții Apuseni. După el, prezența așaziselor albanisme în limba română s-ar datoră acestor coloniști, care foloseau un dialect illiric.

Peste cinci ani în aceeași revistă 28 (1877), pag. 445—453, făcînd recenziia cărții lui Julius Jung „*Römer und Romanen in den Donauländern, Historische ethnographische Studien*”, apărută la Innsbruck în acel an, și respingînd teza migraționistă susținută de Reessler, W. Tomaschek devine adept al acestuia și-i acceptă ipoteza că românii s-au format ca popor în Munții Haemus (Balcani) și anume în regiunea locuită de besici. Ca argumente Tomaschek invocă: (1) terminologia creștină prezentă în limba Română și (2) transformările fonetice dintre anii 400—600 e.n. suferite de „lingua romana rustica” care sînt comune cu cele ale celorlalte limbi romanice (vezi cartea sa „*Zur Kunde der Hämushalbinsel*”, Viena 1882, pag. 492). Această teză, după D. Onciu neadmisibilă din punctul de vedere lingvistic, că ne-am fi format în spații geografice separate și apoi în sudul Dunării, el o repetă și în cea mai însemnată lucrare „*Die alten Traker*”, Viena 1893.

După cum reiese din lucrarea mea „*Die Deutschen über die Herkunft der Rumänen*” și din recenziile semnate de Thomas Nägler („*Scînteia*” 1978), Valentin Al. Georgescu („*Revista de Istorie*”, XXXI) și Rudolf Windisch („*Vox Romanica*”, vol. 41, 1962, pag. 46—72, Berna) istoricii și filologii germani, într-o zdrobitoare majoritate, rămîn credincioși ideii, susținută încă din 1772 de către J. Thunmann în lucrarea sa „*Untersuchungen über die alte Geschichte einiger nordischen Völker*” (Leipzig), care și astăzi este frecvent citată în lucrările romanistilor. Între aceștia menționez și pe ro-

manistul berlinez Karl Henning Schröder. Acesta, în lucrarea sa „*Einführung in das Studium des Rumänischen*” (Berlin, 1967), la fel cu E. Gamillscheg, L. Dieffenbach și Alf Lombard, consideră Dunărea ca o axă a romanității orientale, menționînd însă sudul Dunării ca nucleu, nu numai Valea Timocului, ci și Dardania din provincia Dacia Nova. Un rol deosebit în grăbirea procesului de romanizare, după el, l-au avut și cele 11 episcopate creștine din dreapta Dunării. Misionarii de aici au acționat și pe teritoriul Transilvaniei, așa cum reiese din donariul lui Zenobius de la Biertan plasat de Kurt Horedt în sec. IV și inventariul funerar din sec. IV—V din mormintele cimitirului de la Bratei rezultat în urma săpăturilor efectuate de către I. Nestor. Ele confirmă ipoteza adoptată de către Schröder.

Acesta însă, renegîndu-și vechile sale convingeri din 1967, spre neumerirea participanților din Germania, S.U.A., Olanda, Ungaria și România, neagă acum ideea originii, limbii și afinităților latine (vezi revista „*Prisma*”, 2/1992, pag. 41). Dacă dl. G. Liiceanu, care a participat din partea României la menționatul Simpozion, ar fi cunoscut lucrarea mea, de care dispunea în cadrul editurii pe care o conduce, atît în original cît și într-o recentă traducere, ar fi putut combate pe loc noua orientare a lui K. H. Schröder cu propriile-i afirmații din 1967. În lipsa unor astfel de atitudini critice, Doina Tuțescu, corepondentă a revistei „*Prisma*”, a solicitat părerea profesorului Klaus Heitmann de la Universitatea din Heidelberg, unul dintre cei mai competenți romanisti din Germania și pasionat românist. Răspunsul acestuia este prezentat în numărul următor al revistei „*Prisma*” (3/1992); din acest răspuns citez paragraful care sintetizează opinia domniei sale:

„...la simpozionul de la Berlin, ...dintr-o anumită direcție au pornit ciudate păreri izolate privitoare la caracterul limbii române. Trebuie oare să mai subliniez să o asemenea teză extravagantă nu va fi niciodată împărtășită de un romanist german serios? Respectivei afirmații i s-a acordat o atenție nemeritată... A contestă faptul că limba și poporul român aparțin latinității este la fel de aberant ca și afirmația unui anglist care ar susține că limba engleză nu este o limbă germanică”.

Din păcate astfel de denigrări nu sînt rare, nici în presa noastră și nici în cea internațională. Ca atare, datoria noastră de istorici este de a arăta cu argumente științifice adevărul, și anume că noi nu sîntem în aria noastră geografică de astăzi veniți, ci născuți aici.

Prof. Dr. Ion Hurdubețiu

„Inima nouă”

(Continuare din pag. a 4-a)

pulberel Desleagă funiile de pe grumazul tău, mărește largul casei tale! Cel rău să se lase de calea sa și omul cel nelegiuit de viclenile sale” (Is. 33, 6).

Serios și stăruitor „omul de inimă” este expresia marilor năzuinți. Valoarea socială a omului o consideră el în raport cu munca. După atitudinea sa munca este o dulce satisfacție. Moarte rămîn faptele dacă nu li se imprimă stîlul mare al dragostei față de munca creatoare.

Cînd Isaia vestea: „Pentru ce cheltuiți munca voastră nu spre saț? (55, 2) el anticipează aspectul etic al muncii ca și cînd ar zice: „munca îl face pe om, om între oameni”. Dacă Ieremia scrie că: „în vremea ceea oamenii nu vor mai umbra pe urma poștei inimii lor” (3, 17), el exprimă nădejdea că va trece în domeniul perfectului istoric „a fost odată” viața trăită după preferințele egoiste ale individului. Locul acestui fel de viață îl va lua una trăită într-o înnoire totală. Profilul pregătește pe omul cel nou și anticipează viitoarea formă de trăire. Spre deosebire de trecut, în viitor, legile nu vor mai fi scrise pe tablele de piatră ca altădată ci „în inimile oamenilor” (Ier. 31, 33).

Între cele două Testamente există o deosebire cu privire la modul cum s-a pregătit omul cu „inimă nouă”. Cel vechi pleca din afară, de la legile vizual scrise, spre interior. Cel nou pleacă dinlăuntru spre exterior. Avînd oamenii legile scrise în-

tru inimile lor, ei vor influența binefăcător întregul complex al vieții.

În vorbele din 36, 26: „Vă voi da o inimă nouă”, proorocul Iezechiel anticipează posibila realizare a unui alt om. Această renaștere este condiționată de un complex de atenții. Îndatorirea lui este sintetizată în vorbele: „păzirea legilor și urmarea rînduiriilor (Iez. 36, 27). Și atunci subliniază proorocul „pinea se va înmulți și suferința se va împuțina”.

În dezvoltarea și perfecționarea omului de tip nou, un rol, și nu de minimă importanță le revine oamenilor cu „inimă curată”.

Pe aceștia Hristos îi fericește și spune despre ei că „vor vedea pe Dumnezeu” (Mt. 5, 8). Aceasta înseamnă că ei vor fi ridicați deasupra nivelului scăzut al altor oameni, căci a fi „curat cu inima” înseamnă a se afla pe cea mai înaltă treaptă a desăvîșirii, a fi lipsit de viclesug, de simțămînte și gînduri necurate. „A vedea pe Dumnezeu” înseamnă a fi învrednicit cu cea mai înaltă fericire. De aceea pe oamenii cu inimă curată Biserica îi numește: „văzători de Dumnezeu”.

Bucuria succesului, dragostea față de patrie și de popor, respectul față de adevăr și dreptate, sînt alte postulate ale omului de inimă.

Prin munca și viața sa omul poate deveni o făptură cu „inimă nouă”, o personalitate pentru care înaltele responsabilități constituie o satisfacție superlativă.

INFORMAȚII

Marti, 2 februarie 1993, I.P.S. Mitropolit Antonie a luat parte la Sf. Liturgie din catedrala mitropolitană din Sibiu...
Joi, 4 februarie 1993, I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului...
Duminică, 7 februarie a.c., I.P.S. Sa a săvârșit, împreună cu un ales sobor de arhierie...
Luni, 8 februarie a.c., I.P.S. Sa a prezidat la Cluj lucrările Sinodului mitropolitan din mitropolia Ardealului...
Vineri, 12 februarie a.c., I.P.S. Sa a prezidat lucrările permanentei Cnslului eparhial Sibiu.

Marti, 2 februarie 1993, la sărbătoarea Întîmpinării Domnului P.S. Episcop Serafim a slujit Sf. Liturgie în parohia Sebeș...
Duminică, 7 februarie, P.S. Episcop Serafim a slujit Sf. Liturgie în parohia Lisa...
Duminică, 14 februarie 1993, P.S. Serafim a slujit Sf. Liturgie în parohia Șura Mică...
Duminică, 21 februarie, P.S. Serafim a slujit Sf. Liturgie în parohia Cuculata...
Duminică, 28 februarie, P.S. Serafim a slujit Sf. Liturgie în parohia Șura Mică.

Diac. D. Dura

„GRĂDINA SUFLETEASCĂ PENTRU COPII”

Așa se cheamă cărțile apărute și ea de curând la Centrul mitropolitan din Sibiu, adresată, precum arată și titlul, în chip special copiilor, care au fost lipsiți alții ani de zile de bucuria unor astfel de grădini sufletesti.

„Voi, dragi copii — se spune în cuvîntul adresat copiilor de la începutul cărții — se spune în cuvîntul adresat copiilor de la începutul cărții...”

Cărticica cuprinde câteva rugăciuni, poezii cu cuprins religios-moral, de autori știuți și neștiuți, pe care generațiile de dinainte de 1948 le învățau la școală sau în familie...

NOTĂ: Cărticica se găsește la oficiile protopopești din Arhiepiscopia Sibiului, ca și la Bibliotecă eparhială din Sibiu...

COMUNICAT

La inițiativa Asociației Ecumenice a Bisericilor din România — AIDROM — afiliată la Consiliul Mondial al Bisericilor — Geneva, între 8-12 februarie 1993, a avut loc la sediul Bisericii Unitariene din Tg. Mureș un seminar interconfesional cu tema „Biserica slujitoare”.

CORRESPONDENȚĂ

Să ne cunoaștem Ortodoxia

● Dl. Ion Aromanesei, de 70 de ani, din Oradea, originar din Basarabia, ne trimite o propunere: Să se organizeze periodic în parohii convorbiri cu credincioșii pe teme de credință.

A SĂDI POMI

● O propunere care merită atenție — ● Dl. Ioan Bizău, ortodox din Blaj, economist, ne scrie printre altele: „Există la români o tradiție de a sădi pomi fructiferi la căpătiiul morților.

La început a fost Inochentie...

— Poezii închinat episcopului martir — (Antologie și prefața de Ion Buzăși, Editor Casa de Cultură, Blaj, 1992)

Și la împlinirea a 250 de ani de la moartea episcopului întemeietor, Blajul a ținut să marcheze editorial evenimentul, prin apariția în colecția „Oamenii Blajului” a monografiei lui Nicolae Comșa, „Inochentie Micu-Klein.

Prof. D. Holdiș

TABEL NOMINAL

cu sumele încasate de la parohiile din prot. Săliște, pentru Fondul Filantropic Eparhial

Table with 3 columns: Name, Amount, Total. Lists names like Aciliu, Amnaș, Apoldu de Jos, etc., and their respective amounts.

nu poate răspunde chemării sale naturale și cu atât mai mult chemării sale de creștin dacă poartă în suflet ura față de semenul său, față de cei cu care trăiește și muncește împreună.

Semnalăm... Semnalăm...

Ce se întâmplă în lume și nu știe toată lumea? În fiecare minut se cheltuiesc 1,8 milioane de dolari pentru arme și armament.

Între 1980-1990 s-au depășit săptămînal toate recordurile numărului de arestări, torturi, execuții, exiluri și alte forme de opresiune din partea unor guverne opresive...

În fiecare lună sistemul economic mondial adaogă la datoria de 1500 miliarde de dolari a lumii a treia, alte 7,5 miliarde de dolari datorii.

În fiecare an o suprafață din pădurea tropicală egală cu trei pătrimi din Coreea este iremediabil distrusă.

Lată treburi foarte serioase care sînt cam lăuate întîmpării, deși oamenii se cred deștepti peste tot. Ecologismul există, dar influența lor e încă prea mică.

Hans Küng, precum se știe de origine elvețian, dar cunoscut profesor de Teologie în Germania, dizident catolic care predă la protestanți, face o analiză a aportului Occidentului la progresul omenirii...

În colecția „Spiritualitate Orientale” (nr. 53), care apare la „Abbaye de Bellefontaine” din Franța, minăstire de mult preocupată de spiritualitate orientală...

În colecția „Spiritualitate Orientale” (nr. 53), care apare la „Abbaye de Bellefontaine” din Franța, minăstire de mult preocupată de spiritualitate orientală...

„Virtutea simplității din unele minăstiri e bună și ea, cînd își are motivații bine ordonate duhovnicești, prin duhovnici de răspundere.

„Virtutea simplității din unele minăstiri e bună și ea, cînd își are motivații bine ordonate duhovnicești, prin duhovnici de răspundere. Dar parcă tare ar trebui să ne gândim de două ori, înainte de a mai ține în unele lăcașuri de retragere duhovnicească...

„Virtutea simplității din unele minăstiri e bună și ea, cînd își are motivații bine ordonate duhovnicești, prin duhovnici de răspundere. Dar parcă tare ar trebui să ne gândim de două ori, înainte de a mai ține în unele lăcașuri de retragere duhovnicească...

„Virtutea simplității din unele minăstiri e bună și ea, cînd își are motivații bine ordonate duhovnicești, prin duhovnici de răspundere. Dar parcă tare ar trebui să ne gândim de două ori, înainte de a mai ține în unele lăcașuri de retragere duhovnicească...

„Virtutea simplității din unele minăstiri e bună și ea, cînd își are motivații bine ordonate duhovnicești, prin duhovnici de răspundere. Dar parcă tare ar trebui să ne gândim de două ori, înainte de a mai ține în unele lăcașuri de retragere duhovnicească...

„Virtutea simplității din unele minăstiri e bună și ea, cînd își are motivații bine ordonate duhovnicești, prin duhovnici de răspundere. Dar parcă tare ar trebui să ne gândim de două ori, înainte de a mai ține în unele lăcașuri de retragere duhovnicească...

„Virtutea simplității din unele minăstiri e bună și ea, cînd își are motivații bine ordonate duhovnicești, prin duhovnici de răspundere. Dar parcă tare ar trebui să ne gândim de două ori, înainte de a mai ține în unele lăcașuri de retragere duhovnicească...

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORRESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35...

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. Seratim Păgărașanu, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, redactor adjuncți; Pr. cons. Gheorghe Papuc; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

ABONAMENTUL pe un an: 500 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru citorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.